

Załącznik nr 1  
do Uchwały Nr 2/2017  
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej  
z dnia 12 stycznia 2017 r. ze zm.  
(Tekst ujednolicony)

**RAPORT Z WIZYTACJI**  
**(profil ogólnoakademicki)**

**dokonanej w dniach 17-18 stycznia 2019 na kierunku**  
**„historia sztuki” prowadzonym na Wydziale Filozoficzno-**  
**Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego**

**Warszawa, 2019**

## Spis treści

|                                                                                                   |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu .....                                                   | 4  |
| 1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej .....                             | 4  |
| 1.2. Informacja o procesie oceny .....                                                            | 4  |
| 2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku .....                      | 5  |
| 3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej .....                                      | 6  |
| 4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej .....                                  | 7  |
| Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni .....            | 7  |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1 .....                                    | 7  |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 9  |
| Dobre praktyki .....                                                                              | 10 |
| Zalecenia .....                                                                                   | 10 |
| Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ..... | 10 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2 .....                                    | 11 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 14 |
| Dobre praktyki .....                                                                              | 14 |
| Zalecenia .....                                                                                   | 14 |
| Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia .....               | 14 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3 .....                                    | 14 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 18 |
| Dobre praktyki .....                                                                              | 19 |
| Zalecenia .....                                                                                   | 19 |
| Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia .....                                            | 19 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4 .....                                    | 19 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 22 |
| Dobre praktyki .....                                                                              | 22 |
| Zalecenia .....                                                                                   | 23 |
| Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia .....          | 23 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5 .....                                    | 23 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 26 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 27 |
| Dobre praktyki .....                                                                              | 27 |
| Zalecenia .....                                                                                   | 28 |
| Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia .....                                       | 28 |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6 .....                                    | 28 |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron .....                                      | 30 |

|                                                                                                                                             |                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Dobre praktyki .....                                                                                                                        | 30                                      |
| Zalecenia .....                                                                                                                             | 30                                      |
| Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia .....                                                                     | 30                                      |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....                                                                               | 30                                      |
| 7.2.....                                                                                                                                    | 31                                      |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                                                                 | 32                                      |
| Dobre praktyki .....                                                                                                                        | 32                                      |
| Zalecenia .....                                                                                                                             | 32                                      |
| Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia .....                             | 32                                      |
| Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....                                                                               | 32                                      |
| Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....                                                                                 | 34                                      |
| Dobre praktyki .....                                                                                                                        | 34                                      |
| Zalecenia .....                                                                                                                             | 34                                      |
| 5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....                          | 34                                      |
| Załączniki: .....                                                                                                                           | 36                                      |
| Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....                                                                              | 36                                      |
| Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego ..... | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.</b> |
| Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....                                                                           | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.</b> |
| Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa.....                                                           | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.</b> |
| Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.....                                                                       | <b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładek.</b> |

## **1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu**

### **1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej**

Przewodniczący: prof. dr hab. Krzysztof Diks, członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej  
członkowie:

1. prof. dr hab. Ryszard Kasperowicz, członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej
2. prof. dr hab. Piotr Juskiewicz, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej
3. mgr inż. Małgorzata Piechowicz, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. Marta Prusińska, ekspert ds. pracodawców
5. Julia Sobolewska, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich
6. Józef Szymeczek, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. międzynarodowych

### **1.2. Informacja o procesie oceny**

Ocena jakości kształcenia na kierunku „historia sztuki” prowadzonym na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2018/2019. Poprzednio przeprowadzono ocenę instytucjonalną Wydziału Filozoficzno-Historycznego w roku akademickim 2012/2013, zakończoną wydaniem oceny pozytywnej (uchwała Nr 492/13 z dnia 5 września 2013 r.). Sformułowane przez Zespół Oceniający zalecenia dotyczyły niskiego zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, niewystarczającej współpracy z absolwentami kierunku, konieczności doprecyzowania procedur normujących proces zapewnienia jakości kształcenia. Szczegółowe informacje w tym zakresie wskazano poniżej, w tabeli w pkt. 5

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny przekazanym przez Władze Uczelni. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z Władzami Uczelni oraz Wydziału, dalszy przebieg wizytacji odbywał się zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem. W trakcie wizytacji przeprowadzono spotkania m.in. z autorami Raportu Samooceny, członkami zespołów zajmujących się zapewnianiem jakości kształcenia, pracownikami odpowiedzialnymi za zasoby biblioteczne i pracę biblioteki, pracownikami biura karier, interesariuszami zewnętrznymi, koordynatorem ds. praktyk, przedstawicielami Samorządu Studentów, studentami oraz nauczycielami akademickimi. Ponadto przeprowadzono hospitację zajęć dydaktycznych, dokonano oceny losowo wybranych prac dyplomowych, a także przeglądu bazy dydaktycznej wykorzystywanej w procesie kształcenia. Przed zakończeniem wizytacji sformułowano wstępne uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu oraz współpracujący z nim eksperci poinformowali władze Uczelni i Wydziału na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

## 2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

|                                                                                                                                            |                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Nazwa kierunku studiów</b>                                                                                                              | historia sztuki                                                                                                                     |
| <b>Poziom kształcenia</b>                                                                                                                  | studia I stopnia<br>studia II stopnia                                                                                               |
| <b>Profil kształcenia</b>                                                                                                                  | ogólnoakademicki                                                                                                                    |
| <b>Forma studiów</b>                                                                                                                       | stacjonarne                                                                                                                         |
| <b>Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek</b>                                                              | obszar nauk humanistycznych                                                                                                         |
| <b>Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku</b>         | dziedzina nauk humanistycznych<br>dyscyplina: historia sztuki                                                                       |
| <b>Liczba semestrów i liczba punktów ECTS przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia</b> | studia I stopnia: 6, 185 pkt ECTS<br>studia II stopnia: 4, 126 pkt ECTS                                                             |
| <b>Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów</b>                                                                                  | studia I i II stopnia: krytyka artystyczna i upowszechnianie sztuki oraz ochrona zabytków i zarządzanie dobrami kultury materialnej |
| <b>Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów</b>                                                                                         | studia I stopnia: licencjat<br>studia II stopnia: magister                                                                          |
| <b>Liczba studentów kierunku</b>                                                                                                           | studia I stopnia: 163<br>studia II stopnia: 43                                                                                      |
| <b>Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych</b>              | studia I stopnia: 2148<br>studia II stopnia: 1032                                                                                   |

### 3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

| Kryterium                                                                                               | Ocena stopnia spełnienia kryterium <sup>1</sup><br>Wyróżniająca / W pełni /<br>Zadowalająca/ Częściowa /<br>Negatywna |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni                        | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia             | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia                           | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia                                                        | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia                      | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 6. Umiedzynarodowienie procesu kształcenia                                                    | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia                                       | w pełni                                                                                                               |
| Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia | w pełni                                                                                                               |

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

Tabela 1

| Kryterium                                                                                        | Ocena spełnienia kryterium <sup>1</sup><br>Wyróżniająca / W pełni /<br>Zadowalająca/ Częściowa |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Uwaga:</b> należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny |                                                                                                |

<sup>1</sup> W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

#### **4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej**

##### **Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni**

1.1. Koncepcja kształcenia

1.2. Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3. Efekty kształcenia

##### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1**

###### **1.1**

Program studiów I stopnia koncentruje się wokół dziejów sztuki od starożytności po czasy współczesne i jest dość tradycyjnie podzielony na sztukę obcą i polską oraz na malarstwo, rzeźbę, architekturę, co w odniesieniu do sztuki XIX i XX, a niekiedy także w odniesieniu do epok wcześniejszych, nastroczać może trudności w wyjaśnianiu zjawisk artystycznych. Towarzyszą temu zajęcia, które mają za zadanie budować podstawowy warsztat badawczy historyka sztuki w zakresie terminologii, technik plastycznych, korzystania ze źródeł bibliotecznych i bibliograficznych oraz wiedzy z nauk pomocniczych dla historii sztuki. Uwagę zwraca duży nacisk położony na ikonografię, na którą przeznaczono 90 godzin w ciągu trzech semestrów. Chociaż studenci studiów I stopnia mogą poszerzać swoją wiedzę uczestnicząc w zajęciach terenowych, czy też wysłuchując wykładów monograficznych na różne tematy, to program tych studiów należy uznać za dość sztywny ze względu na małą liczbę zajęć do wyboru, choć liczba punktów ECTS za te zajęcia oscyluje wokół granicy 30%. Za charakterystyczne, ale zarazem niekorzystne zjawisko, należy uznać niewielką liczbę zajęć o charakterze seminaryjnym, kształtujących warsztat badawczy studentów poprzez sporządzanie samodzielnych prac pisemnych na wybrane tematy. W ciągu trzech lat studiów studenci realizują tylko jedno seminarium licencjackie w wymiarze tylko 30 godzin.

Program studiów II stopnia skoncentrowany jest wokół dwuletniego seminarium magisterskiego i jednorocznych zajęć z metodologii, które obudowane są szeregiem przedmiotów do wyboru o różnym charakterze: od kursów poszerzających wiedzę z dziejów sztuki, po zajęcia o charakterze specjalizacyjnym, jak na przykład: krytyka artystyczna i upowszechnianie sztuki oraz ochrona zabytków i zarządzanie dobrami kultury materialnej. Problematyczna jest przy tym relacja pomiędzy różnymi rodzajami zajęć fakultatywnych, ponieważ nie zawsze wyraźna jest różnica pomiędzy tymi, które mają charakter zawodowej specjalizacji, a tymi, które mają raczej wpływać na ogólny rozwój naukowy studentów, co wyraźnie jest widoczne np. w przypadku krytyki sztuki - współczesnej myśli o sztuce. Odnosi się wrażenie, że specjalizacyjna ścieżka dydaktyczna skupiona na krytyce artystycznej, stanowi raczej luźną kompozycję zajęć zebranych pod wspólnym hasłem, niż przemyślany, nakierowany na elementy przygotowania zawodowego program dydaktyczny.

Generalnie rzecz ujmując, cechą charakterystyczną ocenianego programu studiów jest koncentracja na dość tradycyjnie pomyślanym kursie dziejów sztuki, z naciskiem na sztukę nowożytną i ikonografię. Nieco słabszym elementem programu jest sposób sformułowania i zakres tego jego fragmentu, który umożliwiałby studentom pogłębione poznanie aspektów teoretycznych i metodologicznych związanych z dyscypliną. Oferowane zajęcia, jak można

wnioskować z ich opisów w sylabusach, wymagałyby w tym zakresie wzmocnienia, zarówno pod kątem proponowanej tematyki, jak i doboru proponowanych lektur. W ocenianej koncepcji kształcenia brak szczegółowych zapisów mówiących o przyjętych w Instytucie zasadach i mechanizmach jej rozwoju oraz o sposobach powiązania procesu kształcenia studentów z rozwojem historii sztuki w zakresie wypracowywanych współcześnie trendów metodologicznych. Na szczególne wyróżnienie w koncepcji kształcenia zasługuje uwzględnienie roli badań nad obiektami i zjawiskami bezpośrednio związanymi z miastem i regionem.

W ocenianej koncepcji kształcenia aspekt umiędzynarodowienia związany jest głównie z wymianą międzynarodową, zarówno akademickiej kadry, jak i studentów. Corocznie, w ramach programów wymiany, w Instytucie Historii Sztuki studiuje około 5–8 studentów zagranicznych - łącznie z blisko 20 państw. W Instytucie Historii Sztuki oferuje się corocznie około 15–20 przedmiotów w formie konwersatoriów (w małych grupach do 10 studentów, wspólnie ze studentami Erasmusa) prowadzonych po angielsku, hiszpańsku, niemiecku lub rosyjsku.

Instytut umożliwia studentom zdobywanie doświadczenia zawodowego we współpracujących z nim instytucjach. Warto te inicjatywy uzupełnić o system gromadzenia informacji pozwalający na modyfikacje programu studiów i całościowej koncepcji kształcenia przy uwzględnieniu opinii formułowanych przez interesariuszy zewnętrznych.

Koncepcja kształcenia w Instytucie Historii Sztuki UŁ wpisuje się w misję i strategię zarówno Uniwersytetu Łódzkiego, jak i Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ. Odnosi się to zwłaszcza do podnoszenia jakości procesu kształcenia, czy zwiększania stopnia jego umiędzynarodowienia. W odniesieniu do tej ostatniej kwestii Instytut może pochwalić się wieloma inicjatywami związanymi z międzynarodową współpracą studentów i pracowników. Istotnym elementem realizacji strategii Uniwersytetu i Wydziału są prowadzone badania i związana z nimi dydaktyka odnoszące się do kwestii kultury artystycznej miasta i regionu.

## 1.2

Zasadnicze kierunki badań prowadzonych przez pracowników Instytutu obejmują: późnośredniowieczną i nowożytną architekturę polską i powszechną, architekturę nowoczesną i współczesną, w tym architekturę Łodzi i regionu, sztukę nowoczesną i współczesną oraz sztukę pozaeuropejską, ze szczególnym uwzględnieniem terenów Ameryki Południowej i Afryki.

Badania prowadzone przez pracowników Instytutu mieszczą się w dyscyplinie naukowej historia sztuki i są związane z tematyką i specyfiką kierunku studiów. Obejmują one refleksję nad wieloma obszarami zagadnień, które wiążą się z treściami programowymi. Zadania dydaktyczne poszczególnych pracowników Instytutu w większości przypadków odpowiadają ich zainteresowaniom badawczym i konkretnym, potwierdzonym publikacjami wynikom prowadzonych przez nich badań. Generalnie poszczególne przedmioty nauczane są przez specjalistów w danym zakresie dziejów sztuki, jej geograficznego zasięgu, typologicznego uporządkowania, czy medialnego zróżnicowania, a także różnorodnych zagadnień ideowych, historycznych, funkcjonalnych, technicznych z nią związanych.

Słabszy związek pomiędzy zainteresowaniami badawczymi pracowników, udokumentowanymi publikacjami, a dydaktyką jest widoczny w przypadku niektórych zajęć teoretycznych - np. metodologia, krytyka artystyczna, ale także historii sztuki średniowiecznej i starożytnej. W tym ostatnim przypadku brak związku zakresu zajęć z dorobkiem publikacyjnym



prowadzących jest szczególnie wyraźny. Jest to o tyle istotne, gdyż niektóre z tych przedmiotów (np. metodologia, krytyka artystyczna) są nauczane na studiach II stopnia i powinny być wykładane na poziomie zaawansowanym. Także zajęcia związane ze sztuką starożytną nie są prowadzone przez specjalistę, który dysponowałby odpowiednim badawczym dorobkiem i doświadczeniem z zakresu archeologii klasycznej. A zatem, choć badania naukowe prowadzone przez pracowników Instytutu mają charakter zróżnicowany, to zarazem skupione są głównie w obszarze architektury różnych epok, od późnego średniowiecza po współczesność, co może powodować trudności z realizacją efektów kształcenia na studiach I stopnia w zakresie sztuki starożytnej, a na studiach magisterskich z realizacją przedmiotów o charakterze metodologicznym i teoretycznym.

### 1.3

Efekty kształcenia dla kierunku historia sztuki na UŁ są spójne z ogólnie przyjmowanymi efektami dla obszaru nauk humanistycznych, dziedziny nauk humanistycznych oraz dyscypliny historia sztuki i zostały przyjęte uchwałami Senatu UŁ w dniu 11 czerwca 2012 r. Ze względu na potrzebę dostosowania programów kształcenia do aktualnych wymogów rynku pracy, w roku 2016 roku uchwałami Senatu UŁ z dnia 13 czerwca przyjęte zostały zmiany polegające na wprowadzeniu dodatkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, które dotyczą znajomości prawa autorskiego. Zmiany te obowiązują od cyklu kształcenia rozpoczynającego się w roku akademickim 2016/2017.

Efekty kształcenia przyjęte dla ocenianego kierunku zakładają osiągnięcie, zarówno na poziomie licencjackim, jak i magisterskim, odpowiedniego poziomu dyscyplinarnej wiedzy, właściwych umiejętności oraz kompetencji społecznych, umożliwiającego absolwentom podejmowanie samodzielnej pracy badawczej, jak też aktywne uczestnictwo w życiu zawodowym i społecznym.

Szczegółowe efekty kształcenia modułów zajęć podstawowych są spójne z efektami kierunkowymi. Efekty kształcenia na studiach II stopnia przypisane zajęciom fakultatywnym są także spójne z kluczowymi, kierunkowymi efektami kształcenia, a zarazem profilują sylwetkę absolwenta pod względem przygotowania zawodowego w zależności od wyboru studenta. Jedyne zastrzeżenie budzą te fragmenty efektów o kodzie HS-1A\_W0, które odnoszą się do odrębności metodologicznej historii sztuki, a to dlatego, że trudno dostrzec w obrębie przedmiotów na I roku studiów I stopnia treści kształcenia i powiązane z nimi lektury obowiązkowe, które związane byłyby bezpośrednio z zagadnieniami metodologicznymi.

Efekty kształcenia, zarówno dla studiów I stopnia, jak i II stopnia, zostały sformułowane w sposób umożliwiający ich weryfikację oraz wystarczająco jasny i zrozumiały dla studentów.

Efekty kształcenia uwzględniają także nabycie przez studentów właściwych dla danego poziomu kształcenia kompetencji językowych.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Mocną stroną ocenianego programu jest jego zogniskowanie wokół tradycyjnie rozumianego kursu dziejów sztuki i studiów nad ikonografią oraz powiązanie z badaniami na

temat dziejów sztuki i kultury miasta i regionu, co w odniesieniu do Łodzi jest szczególnie istotne. Badania te obejmują zarówno sztukę nowożytną, jak i szeroko rozumianą kulturę artystyczną Łodzi XIX i XX wieku: architekturę, fotografię, film, modę. Warto podkreślić przełożenie realizowanych w Instytucie projektów audiodeskrypcyjnych na dydaktykę. Uznawanie budzą też wysiłki na rzecz umiędzynarodowienia procesu dydaktycznego. Ważnym, pozytywnym elementem kształcenia na ocenianym kierunku jest możliwość jego indywidualizacji, choć dotyczy to głównie studiów II stopnia. Studenci mają też możliwość wyboru jednej z dwóch, dość atrakcyjnych ścieżek specjalizacyjnych.

Nieco słabszym elementem ocenianego programu są te jego aspekty, które umożliwiałyby studentom pogłębione poznanie zagadnień teoretycznych i metodologicznych związanych z dyscypliną. Uwagę zwraca też niewielki nacisk położony na samodzielne przygotowywanie przez studentów naukowych prac pisemnych, poza semestralnym seminarium licencjackim i seminarium magisterskim. Niedostatecznie też jasna w swej koncepcji i merytorycznej treści jest ścieżka specjalizacyjna w zakresie krytyki artystycznej i upowszechniania sztuki. Zastrzeżenie budzi też brak związku pomiędzy zainteresowaniami badawczymi i dorobkiem publikacyjnym prowadzących zajęcia z zakresu sztuki starożytnej, a treściami tych zajęć. Osobną sprawą jest możliwość realizowania w pełni dydaktyki terenowej w postaci objazdów zabytkoznawczych, mimo że zajęcia terenowe są obowiązkową częścią studiów. Spowodowane jest to kwestiami finansowymi - konieczność współfinansowania przez studentów – co ma wpływ na długość i zakres tych zajęć.

## **Dobre praktyki**

-

## **Zalecenia**

- Uwzględnienie w programie studiów częstszych okazji do sporządzania przez studentów pisemnych prac o charakterze naukowym.
- Dopracowanie koncepcji specjalizacji: krytyka artystyczna i upowszechnianie sztuki.
- Pozyskanie do zespołu dydaktycznego specjalisty w zakresie sztuki starożytnej.
- Zapewnienie odpowiedniego finansowania wpisanych do programu obowiązkowych objazdów zabytkoznawczych.

## **Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia**

2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia

2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia

2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

## **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2**

### **2.1**

Plany i programy studiów oraz organizacja zajęć na studiach I i II stopnia na kierunku historia sztuki w Instytucie Historii Sztuki UŁ umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia, a czas trwania kształcenia oraz planowany nakład pracy własnej studenta zostały określone właściwie.

Dobór treści kształcenia jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia (jedyna drobna niespójność została omówiona w punkcie 1.3) na obu stopniach i w większości przypadków powiązany z aktualnym stanem wiedzy w obrębie dyscypliny, jak też z prowadzonymi przez pracowników Instytutu badaniami naukowymi. Niepokój budzi jednak, wskazana już w punkcie 1.2, rozbieżność pomiędzy deklarowanymi polami zainteresowań badawczych niektórych pracowników, ich naukowym dorobkiem, a zakresem prowadzonych przez nich zajęć.

Stosowane metody obejmują rozmaite i zróżnicowane formy nauczania: wykłady, ćwiczenia, wykłady terenowe oraz praktyki zawodowe. Zostały one w większości przypadków trafnie dobrane, odpowiadają profilowi kształcenia i umożliwiają osiąganie zakładanych celów kształcenia oraz przygotowują studentów do samodzielnej pracy. Uwagę zwraca jednak, iż w programie studiów obu stopni pojawiają się jedynie dwa seminaria: licencjackie (1 semestr, 30 h) i magisterskie (4 semestry), a przecież seminarium, w ramach którego studenci indywidualnie opracowują wybrane tematy, najlepiej przygotowuje do samodzielnej pracy badawczej. Seminarium jest także okazją do bliższego zetknięcia się z osobą o bogatym doświadczeniu badawczym, a zarazem dysponującą indywidualnie sprofilowanym warsztatem naukowym. Skutkuje to tym, że studenci ocenianego kierunku nie mają możliwości pracy pod kierownictwem różnych badaczy, a tym samym poznania różnorodnych warsztatów naukowych. Ich przewodnikami naukowymi są tylko promotorzy - pracy licencjackiej, a później pracy magisterskiej. Pozytywnie natomiast należy ocenić odpowiednią liczbę zajęć terenowych, które dają okazję studentom do samodzielnej konfrontacji z konkretem artystycznym oraz uczą umiejętności pracy w terenie.

Stosowane metody dydaktyczne, wymagające indywidualnego kontaktu wykładowcy ze studentami historii sztuki, są elastyczne i pozwalają na bieżącą weryfikację efektów kształcenia oraz na rozpoznawanie i zaspokajanie indywidualnych potrzeb studentów. W uzasadnionych przypadkach studentowi przysługuje indywidualny tok studiów. Uwagę i troskę przywiązuje się do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami.

Przy aktualnej liczbie studentów historii sztuki nie ma sytuacji, w której liczba studentów wpływałaby niekorzystnie na osiągnięcie efektów kształcenia. Liczebność na poszczególnych zajęciach określa Uchwała nr 193 Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 10 czerwca 2013 r. w sprawie pensum nauczycieli akademickich. Z uwagi na specyfikę kierunku, dostęp do niektórych obiektów oraz zachowanie możliwości wyboru w przypadku zajęć o charakterze fakultatywnym, Dziekan Wydziału Filozoficzno-Historycznego w uzasadnionych sytuacjach może wyrazić zgodę na zmniejszenie limitów liczebności grup studenckich.

W programie studiów uwzględniono praktyki zawodowe. Praktyki są dostosowane odpowiednio do poziomu studiów. Na studiach I stopnia chodzi o ogólne zapoznanie się studentów ze specyfiką zawodu historyka sztuki oraz funkcjonowaniem instytucji życia artystyczno-kulturalnego. Na studiach II stopnia praktyki związane są z wybraną przez studenta

specjalizacją i ich celem jest zapoznanie praktykanta z rzeczywistymi uwarunkowaniami pracy zawodowej związanej z historią sztuki. Studenci mają szeroką możliwość wyboru miejsca praktyk zawodowych. Są one realizowane w instytucjach muzealnych, galeriach, urzędach ochrony zabytków, pracowniach konserwatorskich, fundacjach prowadzących działalność kulturalną. Każdorazowo decyzja o wyborze placówki musi uzyskać akceptację kierunkowego opiekuna praktyk. Wymiar praktyk jest odpowiedni.

## 2.2

Metody i kryteria oceniania zawarte są w kartach przedmiotów z jasno określonymi warunkami zaliczeń obejmującymi aktywne uczestnictwo w zajęciach, przygotowanie prezentacji, końcowej pracy pisemnej, kolokwia i egzaminy. Zgodnie z przyjętą praktyką uniwersytecką ten wachlarz metod jest wystarczający, żeby ocenić stopień osiągnięcia efektów kształcenia zarówno w zakresie nabywanej wiedzy, jak też umiejętności, w tym przygotowania do samodzielnej aktywności naukowej studentów na studiach pierwszego i podjęcia pracy badawczej na studiach drugiego stopnia. W większości przypadków kryteria oceniania określone są w sposób zrozumiały, powiązany z opisanymi celami kształcenia, choć zróżnicowana jest szczegółowość opisu zasad oceniania.

Ocenie podlegają także praktyki studenckie. Podczas zajęć student zobowiązany jest do prowadzenia Dzienniczka praktyk, a po ich zakończeniu opiekun z ramienia placówki potwierdza zawarte w nim informacje oraz wystawia opinię o przebiegu praktyk. Na tej podstawie student, po zakończeniu praktyki, otrzymuje ocenę wystawioną przez opiekuna kierunkowego, która zostaje wpisana do Dzienniczka.

Dokumentacja osiągnięcia efektów kształcenia, tj. formularze egzaminów i kolokwii pisemnych, pisemne prace etapowe itp. są archiwizowane przez wykładowców przez okres dwóch lat. Archiwizowane są także Dzienniczki praktyk, które są dołączane do teczek przebiegu studiów studentów.

Proces dyplomowania podlega monitorowaniu przez Zespół do spraw weryfikacji jakości prac dyplomowych i wyników egzaminów funkcjonujący na Wydziale. Prace dyplomowe są recenzowane oraz poddawane sprawdzającej procedurze antyplagiatowej. Egzamin dyplomowy – licencjacki i magisterski - odbywa się przed trzyosobową komisją powoływaną przez Dziekana, w skład której wchodzi przewodniczący i dwaj członkowie. Egzamin dyplomowy jest egzaminem ustnym i ma charakter zamknięty dla publiczności.

Analiza prac dyplomowych wskazuje, że znakomita większość z nich została przygotowana na dobrym poziomie, a następnie zrecenzowane i ocenione w adekwatny sposób.

Absolwenci historii sztuki objęci są uczelnianym monitoringiem losów absolwentów, co pozwala na bieżącą ocenę jakości kształcenia oraz ewentualne modyfikacje programu studiów i praktyki dydaktycznej.

W swojej ogólności formy i metody przeprowadzania prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów, praktyk, prac dyplomowych oraz ich tematyka i stawiane wymagania zostały trafnie dobrane i zgodne są z koncepcją i efektami, a także profilem kształcenia oraz dziedziną nauk humanistycznych i dyscypliną historia sztuki, do których się odnoszą.

Nie stwierdzono przypadków nierównego traktowania studentów w procesie sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia, w tym także w odniesieniu do studentów z niepełnosprawnościami.

## 2.3

Zasady rekrutacji na studia historii sztuki na UŁ są określone w sposób jasny, a informacja na ich temat jest łatwo dostępna na stronach internetowych Uniwersytetu. Sposób rekrutacji nie odbiega od tych, które przyjęte są na wielu uniwersytetach w Polsce.

Rekrutacja na studia historii sztuki na UŁ odbywa się na podstawie przyjętych przez Senat UŁ zasad przyjęć na dany rok akademicki. Nabór przebiega poprzez Internetową Rejestrację Kandydatów UŁ (system IRK UŁ). Zasady przyjęć na studia, a także wszelkie informacje praktyczne (m.in. harmonogram, miejsca przyjmowania dokumentów, kontakt do Komisji Rekrutacyjnej) dostępne są w uniwersyteckim serwisie rekrutacyjnym (<https://rekrutacja.uni.lodz.pl/>) oraz w Centrum obsługi studentów i doktorantów – rekrutacja i tok studiów, które nadzoruje działania komisji rekrutacyjnych.

Kryteria rekrutacji na studia I stopnia obejmują wyniki egzaminu maturalnego (zarówno matury starej, nowej i międzynarodowej) porównywane na podstawie systemu przeliczania wskazanego w Uchwale nr 109 Senatu UŁ. Z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego przyjmowani są laureaci i finaliści następujących olimpiad stopnia centralnego: Artystycznej; Ogólnopolskiej Olimpiady Historycznej; Literatury i Języka Polskiego; Języka Łacińskiego.

Warunkiem przyjęcia na studia II stopnia jest dyplom ukończenia studiów wyższych z dowolnego kierunku z obszaru nauk humanistycznych, sztuki lub z obszaru nauk technicznych, z dyscypliny architektura i urbanistyka. Możliwość rozpoczęcia studiów II stopnia z historii sztuki otwarta jest więc dla bardzo różnorodnych kandydatów, niekoniecznie absolwentów studiów w zakresie historii sztuki. Uczelnia nie przedstawiła w jaki sposób weryfikuje posiadane przez kandydatów kompetencje do podjęcia studiów II stopnia w zakresie historii sztuki oraz w jaki sposób umożliwia studentom osiągnięcie efektów, dla których podstawą są studia I stopnia.

Zasady dyplomowania zostały przejrzysto określone w Regulaminie studiów na UŁ. Nie odbiegają one od ogólnie przyjętych w innych ośrodkach - prace powstają pod kierunkiem opiekuna naukowego i są następnie recenzowane. Na historii sztuki UŁ dopuszcza się za zgodą dziekana, by funkcję opiekuna sprawowali również pracownicy ze stopniem doktora, ale jedynie w odniesieniu do prac licencjackich. Tematy prac są zatwierdzane przez Radę Wydziału, a tekst sprawdzany pod kątem oryginalności przez system antyplagiatowy uruchamiany po wprowadzeniu pliku z pracą do APD.

Równie jasno określone zostały zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych. Podczas egzaminów zadawane są pytania z dziedziny historii sztuki, spoza zakresu tematyki pracy dyplomowej. Z egzaminu dyplomowego sporządzany jest protokół (według przyjętego wzoru). Ostateczny wynik studiów obliczany jest na podstawie średniej z ocen ze studiów, oceny egzaminu dyplomowego oraz średniej z ocen pracy dyplomowej wystawionych przez promotora i recenzenta.

Egzaminy dyplomowe odbywają się w terminach umożliwiających absolwentom rekrutację na studia II i III stopnia.

## **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Mocne strony: zróżnicowanie zajęć, stworzenie możliwości profilowania zawodowego różnorodność treści i metod kształcenia, jasne i dostępne informacje na temat procedur i kryteriów oceniania.

Słabe strony: kształtowanie treści niektórych przedmiotów przez osoby specjalizujące się w oddalonych od ich tematyki polach, mała liczba seminariów na obu stopniach studiów, brak określenia sposobów uzupełniania efektów kształcenia dla studentów przyjętych na studia II stopnia, a będących absolwentami innych niż historia sztuki kierunków studiów.

## **Dobre praktyki**

-

## **Zalecenia**

- Należy zwiększyć liczbę seminariów, na których studenci mogliby częściej samodzielnie przedstawiać wyniki swojej pracy.
- Należy zapewnić studentom przyjętym na studia II stopnia, ale po innych kierunkach niż historia sztuki, możliwości uzupełniania wiedzy i zdobywania umiejętności niezbędnych do osiągnięcia wszystkich efektów kształcenia.

## **Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia**

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3**

#### **3.1**

Działania systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia zostały sformułowane w Polityce zarządzania jakością kształcenia na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego, stanowiącej element systemu jakości kształcenia w Uczelni. Za wdrażanie określonych polityką działań odpowiada Prodziekan ds. jakości kształcenia oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (dalej: WKJK), ściśle współpracująca z Kierunkową Komisją Programową. Działania wymienionych organów wspomaga Zespół ds. Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów oraz Zespół ds. Monitorowania Losów Absolwentów.

Projekt programu kształcenia jest opracowywany przez Komisję Programową kierunku w oparciu o potencjał i kompetencje kadry naukowo-dydaktycznej oraz zakres prowadzonych przez nią badań naukowych, a także oczekiwania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych kierunku wobec uzyskiwanych przez absolwentów kompetencji. Informacje w tym obszarze pozyskuje się przy pomocy przeprowadzanego wśród studentów badania ankietowego (formularze wypełniane w systemie USOS po zakończeniu każdego cyklu zajęć), konsultacji z przedstawicielami samorządu studenckiego, hospitacji zajęć dydaktycznych, systematycznie

dokonywanej oceny pracowników, a także dyskusji podejmowanych przez nauczycieli akademickich podczas posiedzeń Rady Wydziału, zebrań Instytutu Historii Sztuki, a także spotkań WKJK. Płaszczyzną wymiany informacji ze studentami są ponadto organizowane przez dyrekcję Instytutu spotkania oraz zebrania Komisji Programowej, w których udział biorą przedstawiciele studentów. W ten sposób w procesie projektowania i zatwierdzania programu kształcenia zapewnia się udział interesariuszy wewnętrznych. Należy przy tym zaznaczyć, iż działający na Wydziale samorząd studencki ukonstytuował się dopiero w ostatnim czasie, a reprezentanci studentów nie byli czynnymi uczestnikami zespołów odpowiedzialnych za jakość kształcenia. W związku z powyższym koniecznym jest dalsze wsparcie studentów w zakresie wdrażania idei samorządności oraz promocja korzyści z ich zaangażowania w działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia i wynikający z nich sposób organizacji procesu kształcenia.

W projektowaniu efektów kształcenia uwzględniane są ponadto wyniki konsultacji ze współpracującymi z Wydziałem pracodawcami (przedstawiciele instytucji kulturalnych, biura konserwatora, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji oświatowych, ośrodków naukowych, badawczych, społecznych). Podejmowane dotychczas wspólne działania koncentrowały się wokół organizacji konferencji, paneli dyskusyjnych, realizacji warsztatów edukacyjnych, wykładów gościnnych oraz praktyk zawodowych. W szczególności należy tu wyróżnić wartościowe projekty wspierające inicjatywy prospołeczne oraz działania na rzecz regionu, w tym projekty naukowo-badawcze i edukacyjne: „Usłyszeć obraz. Audiodeskrypcja dzieł sztuki w łódzkich muzeach jako czynnik kreujący i kształtujący relacje pomiędzy działalnością naukową i dydaktyczną Uniwersytetu Łódzkiego a interesariuszami zewnętrznymi”, „Muzeum na wyciągnięcie ręki”, GGULIVRR 2018, opracowanie wraz z firmą 9BIT w Warszawie i Muzeum Fabryki-Manufaktura aplikacji komórkowej do oprowadzania osób niewidomych po przestrzeni muzeum, udział w projekcie edukacyjnym „Bohaterologia po łódzku”, a także projekty wystawiennicze, np. przygotowanie katalogu i organizacja wystawy „Niewypowiadalne”, sporządzenie kart ewidencyjnych i dokumentacji fotograficznej kwater z cmentarza żydowskiego w Łodzi. Choć przy Wydziale powołano Zespół ds. Komercjalizacji oraz Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym i Pracodawcami, to obecnie Jednostka nie organizuje cyklicznych spotkań w tym gronie, a wymiana informacji oraz pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych na temat realizowanego programu kształcenia są zapewniane przez doraźne, indywidualne konsultacje nauczycieli akademickich z interesariuszami, podczas których proszeni byli oni o ocenę realizowanego programu oraz zgłaszanie propozycji modyfikacji programowych.

Do źródeł danych wykorzystywanych w monitorowaniu programu kształcenia oraz jego okresowej, corocznej oceny należą: wyniki anonimowego badania ankietowego studentów, wnioski z hospitacji zajęć dydaktycznych oraz obserwacji preferencji studentów w zakresie wyboru specjalności, konkluzje z konsultacji dotyczących realizowanych treści kształcenia z interesariuszami zewnętrznymi, a także wnioski z analizy ocen kompetencji studentów formułowane przez pracodawców przyjmujących studentów na praktyki. Dane te uzupełniają opinie wyrażane przez Zespół do spraw Weryfikacji Jakości Prac Dyplomowych i Wyników Egzaminów, który cyklicznie dokonuje przeglądu przygotowywanych prac dyplomowych oceniając przy tym zarówno ich poziom merytoryczny, rzetelność opracowania recenzji pracy przez promotora i recenzenta, jak i przebieg egzaminu dyplomowego (w szczególności analizowane są pytania zadawane podczas egzaminu dyplomowego). Dokonany przez ekspertów

Zespołu Oceniającego przegląd prac dyplomowych wskazuje jednak na konieczność poprawy skuteczności działań w tym zakresie, bowiem zdiagnozowano przypadki lakonicznych recenzji, niezawierających stosownej analizy opracowanej przez studenta pracy dyplomowej (szczegóły w cz. II Załącznika nr 3 niniejszego raportu).

Gromadzone za pomocą ankiet opinie absolwentów kierunku uzupełniane są doraźnie pozyskiwanymi informacjami z prowadzonych przez Wydział portali społecznościowych oraz od nauczycieli akademickich utrzymujących kontakt z absolwentami (wielu absolwentów „historii sztuki” jest pracownikami współpracujących z Wydziałem instytucji kulturalnych i społecznych).

Za monitorowanie realizacji efektów kształcenia na poszczególnych przedmiotach odpowiedzialni są koordynatorzy przedmiotów, którzy dokonują corocznego przeglądu i weryfikacji stosowanych metod i form realizacji treści przedmiotowych oraz kierunkowych efektów kształcenia. Całościowe, systemowe monitorowanie programu kształcenia i jego aktualności względem zapotrzebowania rynku pracy prowadzone jest natomiast w oparciu o coroczne przeglądy i analizę programów studiów, dokonywane przez Radę Programową Instytutu, a ich efektem są wnioski kierowane do Rady Wydziału o korektę realizowanych programów studiów. Okresowy przegląd obejmuje ponadto ocenę sylabusów. W monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia oraz ocenę osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia włączani są interesariusze wewnętrzni, m.in. dzięki opracowaniu wniosków z wypełnianych przez studentów i absolwentów ankiet, sugestiom nauczycieli akademickich zgłaszanym podczas obrad Rady Wydziału, WKJK oraz Rady Programowej Instytutu. Wyniki wspomnianego badania ankietowego studentów są analizowane przez WKJK, a następnie podsumowywane w dorocznym raporcie. Wnioski z ankiet i stanu dydaktyki diagnozowanego wyżej wymienionymi metodami są omawiane na Kolegium Dziekańskim oraz zebraniu Instytutu Historii Sztuki. Oceniając skuteczność przyjętych narzędzi monitorowania programu kształcenia Zespół oceniający PKA zwraca uwagę, iż, co potwierdzili obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym członkowie WKJK, niska zwrotność wypełnianych przez studentów ankiet wzbudza obawy o niemiarodajność ich opinii na temat jakości kształcenia. Obok wdrożonych już działań korygujących (wprowadzenie własnego, dostosowanego do specyfiki kierunku badania ankietowego, indywidualne rozmowy Dyrekcji Instytutu ze studentami kierunku) właściwym byłoby również prowadzenie działań promujących korzyści z uczestnictwa w procesie ankietyzacji oraz akcji motywujących studentów do zaangażowania w doskonalenie jakości kształcenia na kierunku, w tym zmierzających do zwiększenia świadomości studentów w zakresie wpływu wyników ankiet studenckich na realizację procesu kształcenia. Wspomniany własny arkusz ankiety, uwzględniający specyfikę prowadzonego kierunku, ma charakter anonimowy i jest dystrybuowany studentom w formie drukowanego formularza obejmującego pytania zamknięte oraz przestrzeń do wpisania dodatkowych uwag i komentarzy. Ostatni raz badanie ankietowe tego typu zostało przeprowadzone w roku akademickim 2016/2017 na II stopniu studiów, a jego celem była ocena realizowanego programu studiów i zapoznanie się z oczekiwaniami studentów dotyczących tego poziomu edukacji, wraz z prośbą o sugestie ewentualnych zmian. Do głównych wskazanych propozycji zmian należały zwiększenie udziału zajęć o charakterze praktycznym, pozwalających na zdobycie doświadczenia niezbędnego w późniejszej pracy zawodowej oraz zapewnienie większych kontaktów z przedstawicielami instytucji zewnętrznych. Odpowiadając na postulaty studentów, od następnego roku



akademickiego, jako prowadzących przedmioty specjalizacyjne zatrudniono pracowników reprezentujących instytucje zewnętrzne takie, jak muzea czy Urząd Konserwatora.

Oceniając narzędzia systemu przyjęte w zakresie monitorowania procesu kształcenia oraz jego okresowej oceny należy ponadto zwrócić uwagę na brak systemowych rozwiązań odnoszących się do oceny infrastruktury. Choć Władze Wydziału gromadzą poprzez indywidualne rozmowy z nauczycielami akademickimi i studentami informacje w tym zakresie, to zdiagnozowane przez Zespół Oceniający braki (niewystarczające dla potrzeb prowadzonego kierunku zasoby biblioteczne, niskiej jakości lub brak odpowiednich urządzeń służących prezentacji materiałów dydaktycznych, m.in. przestarzałe rzutniki, komputery) świadczą o nieskuteczności przyjętych rozwiązań. Powyższe potwierdza brak skutecznych, systemowych rozwiązań w zakresie diagnozowania potrzeb i zapewnienia nauczycielom akademickim i studentom infrastruktury dydaktycznej i naukowej umożliwiającej realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych. Zaleca się ponadto wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie oceny pracy dziekanatu.

Udział interesariuszy zewnętrznych w monitorowaniu programu kształcenia oraz jego okresowej ocenie systemowo zapewniony jest dzięki pracy Zespołu ds. Komercjalizacji oraz Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym i Pracodawcami, który powołano w ramach struktury organizacyjnej Wydziału i którego zadaniem jest opiniowanie programu studiów w zakresie jego spójności z potrzebami rynku pracy. Na poziomie ocenianego kierunku studiów brakuje jednak przykładów świadczących o skuteczności działania wspomnianego Zespołu. Wymierne korzyści w zakresie monitorowania zgodności nabywanych przez studentów umiejętności z oczekiwaniami pracodawców zapewnia natomiast, omówiona powyżej wielopłaszczyznowa współpraca z partnerami zewnętrznymi, obejmująca realizację wspólnych projektów, badań naukowych, praktyk, staży, a także organizację konferencji, szkoleń i warsztatów.

Wyniki monitorowania, okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia wykorzystuje się jako podstawę doskonalenia programu kształcenia, czego potwierdzeniem są wprowadzane zmiany, w tym ostatnia korekta programu studiów wdrożona od roku akademickiego 2016/2017. Na wniosek Instytutu Historii Sztuki, w 2017 r. WKJK dokonała korekty obejmującej wprowadzenie w czwartym semestrze studiów pierwszego stopnia praktyk zawodowych oraz umożliwienie zaliczenia w zamian za Kurs monograficzny z nauk humanistycznych (piąty semestr studiów pierwszego stopnia oraz trzeci i czwarty semestr studiów drugiego stopnia) zajęć ogólnouczelnianych. W odpowiedzi na potrzeby studentów, wyrażane w ankietach oraz bezpośrednich rozmowach, prowadzone są prace nad zmianami programu studiów drugiego stopnia, które obejmą uruchomienie dodatkowych specjalizacji, a także możliwość wyboru zajęć z różnych modułów.

Do potwierdzających skuteczność działań doskonalących, inicjatyw, podejmowanych na podstawie wykorzystania wyników monitorowania i okresowego przeglądu programu kształcenia oraz oceny osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia, należą ponadto: zwiększenie udziału zajęć o charakterze praktycznym, pozwalających na zdobycie doświadczenia niezbędnego w późniejszej pracy zawodowej, przy zachowaniu wiedzy i umiejętności niezbędnych również w praktyce badawczej oraz intensyfikowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji zewnętrznych (na potrzeby realizacji treści z zakresu rzemiosła

artystycznego, konserwacji architektury, konserwacji tkanin, grafiki). Na uwagę zasługuje to, że nauczyciele akademicy mają swobodę w zakresie wprowadzania nowych oraz modyfikacji oferowanych studentom zajęć do wyboru (duży wybór zróżnicowanych tematycznie kursów). Do elementów doskonalących przyjęte dotychczas rozwiązania należy również Zarządzenia nr 1/2018/2019 Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ w sprawie szczegółowych procedur prowadzenia kształcenia oraz polityki dydaktycznej Wydziału, uszczegóławiające m.in. sposób organizacji seminariów dyplomowych.

### 3.2.

Informacje dotyczące procesu kształcenia realizowanego na ocenianym kierunku dostępne są dla różnych grup interesariuszy na stronach internetowych Instytutu oraz Wydziału, których poszczególne zakładki zawierają szczegóły dotyczące organizacji studiów prowadzonych w ramach Instytutu Historii Sztuki (rekrutacja, zasady dyplomowania, program kształcenia, sylwetka absolwenta, objazdy naukowe, praktyki studenckie), a także działalności naukowej wschodzących w skład Instytutu, Katedry Historii Architektury oraz Katedry Historii Malarstwa i Rzeźby. Ponieważ wydziałowy samorząd studencki ukonstytuował się dopiero w ostatnim czasie, zakładka Strefa studenta/Samorząd studencki na wydziałowej stronie internetowej znajduje się jeszcze w opracowaniu. Informacje zawarte na stronach internetowych uzupełniane są poprzez tradycyjne formy upowszechniania informacji, takie jak: tablice informacyjne, gabloty wydziałowe i instytutowe, spotkania informacyjne (z kandydatami, studentami, absolwentami). Ponadto, w ramach ogólnodostępnych platform wymiany informacji, w tym portalu społecznościowego Facebook, rozpowszechniane są wiadomości dotyczące aktualnie podejmowanych inicjatyw naukowych i kulturalnych, planowanych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi, życia artystycznego Łodzi (zaproszenia na wystawy, prelekcje, itp.), relacje z wydarzeń towarzyskich (np. „fuksówki”), a także ciekawostki dotyczące sztuki i artystów, jak też oferty pracy dla absolwentów. Podobne zadanie pełni także strona na Instagramie. Uzupełnieniem powyższego jest portal USOSweb, przy pomocy którego udostępniane są sylabusy poszczególnych przedmiotów, zawierające dane o wymaganiach wstępnych, przedmiotowych efektach kształcenia oraz metodach ich weryfikacji. Istotną formą przekazu informacji jest ponadto regularna obecność przedstawicieli kierunku na targach edukacyjnych. Kandydatom na studentów dedykowane są materiały promocyjno-informacyjne, w tym ulotki i foldery zawierające syntetyczne dane dotyczące wymienionych wyżej zagadnień.

Dbłość o poszerzanie zakresu oraz dostępności informacji należy do obowiązków Zespołu do Spraw Promocji Wydziału Filozoficzno-Historycznego, a w szczególności Pełnomocnika Dziekana ds. Promocji. Do ich zadań należy również analiza dotychczasowych form aktywności, a także tworzenie strategii dalszych działań mających na celu zwiększenie ich skuteczności. Treści dostępne na stronie internetowej są okresowo monitorowane przez władze dziekańskie oraz WKJK.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego, odpowiedzialny za oceniany kierunek, określił, wdrożył i realizuje systemowe działania służące projektowaniu i zatwierdzaniu programów kształcenia. W ramach przyjętych procedur prowadzi również systematyczne monitorowanie i okresowe przeglądy programu kształcenia, z uwzględnieniem

uwag zgłaszanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Przeprowadzona przez Zespół Oceniający analiza stanu faktycznego wykazała, iż działania systemu prowadzone są z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy, a także oceny osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia, czego efektem są wyżej wymienione przykłady działań mających na celu doskonalenie jakości kształcenia. Do mocnych stron systemu zapewniania jakości kształcenia należy, co potwierdziły przeprowadzone w toku wizytacji spotkania, bliska współpraca studentów i nauczycieli akademickich, która pozwala na zachowanie bieżącej wymiany informacji oraz satysfakcjonującą obie strony realizację procesu kształcenia. Efektem tej współpracy są wspólne przedsięwzięcia pozwalające studentom na ukształtowanie, poprzez praktyczne działanie, kompetencji niezbędnych w ich przyszłej pracy zawodowej. Przykładem są przygotowywane projekty zorientowane na rozwój umiejętności i kompetencji społecznych. Studenci mają możliwość bezpośredniej współpracy z placówkami działającymi w obszarze sztuki, zdobywają doświadczenie organizacyjne i edukacyjne, nawiązują relacje ze środowiskiem zewnętrznym (udział studentów w programach realizowanych z instytucjami kultury: muzeami i galeriami, które w ocenie absolwentów są potencjalnymi miejscami ich przyszłych karier zawodowych). Należy również wyróżnić zaangażowanie nauczycieli akademickich w dążeniu do dostosowania programu studiów do wymagań rynku pracy (oferowane przez nauczycieli akademickich nowe zajęcia dydaktyczne, aktualizacja treści programowych). Słabością ocenianego systemu okazało się słabe zaangażowanie przedstawicieli samorządu studentów w działania podejmowane na rzecz zapewnienia jakości kształcenia, obniżona efektywność działań prowadzonych w zakresie monitorowania i usprawniania infrastruktury dydaktycznej, a także drobne uchybienia w zakresie procesu dyplomowania.

## **Dobre praktyki**

-

## **Zalecenia**

- Wsparcie studentów w zakresie wdrażania idei samorządności oraz promocja korzyści z ich zaangażowania w działania na rzecz zapewniania jakości kształcenia i wynikający z nich sposób realizacji procesu kształcenia.
- Wzmocnienie działań systemu zapewniania jakości kształcenia w zakresie monitorowania sposobu procesu dyplomowania (przegląd i monitorowanie sposobu opracowania recenzji prac dyplomowych).
- Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie oceny infrastruktury oraz rozwiązań w zakresie diagnozowania potrzeb interesariuszy wewnętrznych kierunku.
- Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie oceny pracy dziekanatu.

## **Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia**

4.1.Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2.Obsada zajęć dydaktycznych

4.3.Rozwój i doskonalenie kadry

## **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4**

### **4.1**

Kadra naukowo-dydaktyczna kierunku „historia sztuki” liczy 18 nauczycieli akademickich, zatrudnionych bezpośrednio w Instytucie Historii Sztuki, oraz 7 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku, którzy są pracownikami innych instytutów UŁ. Wśród pracowników Instytutu jest jeden nauczyciel z tytułem profesora dra habilitowanego (dyscyplina – historia sztuki), pięciu ze stopniem dra habilitowanego (czterech nauczycieli - reprezentujących dyscyplinę historia sztuki; jeden nauczyciel - dyscyplinę historia, doktorat z historii sztuki), dziesięciu ze stopniem naukowym dra, dwoje nauczycieli z tytułem mgra. Dorobek naukowy pracowników Instytutu jest bogaty, zróżnicowany, merytorycznie na wysokim poziomie. Publikacje naukowe pracowników, które ukazują się przede wszystkim w znaczących polskich periodykach naukowych i wydawnictwach zbiorowych (także w zagranicznych wydawnictwach zbiorowych), obejmują swoim zakresem niemal wszystkie epoki historyczno-stylistyczne w bardzo różnych aspektach (formalnych, ikonograficznych, społecznego kontekstu sztuk), problemy teorii sztuki i estetyki (także w odniesieniu do estetyki tzw. nowych mediów, „visual studies”), krytyki artystycznej, a także filozofii sztuki i antropologii sztuki. Wyraźnie można dostrzec trzy nurty badawcze dominujące w zainteresowaniach pracowników Instytutu:

- a) sztuka Europy i Polski doby nowożytnej,
- b) sztuka Łodzi XIX - XX wieku,
- c) krytyka i teoria sztuki XX wieku.

W tym kontekście należy podkreślić bardzo bliską współpracę Instytutu z instytucjami muzealnymi Łodzi, posiadającymi m.in. jedne z najlepszych zbiorów sztuki polskiej i obcej okresu tzw. Wielkiej Awangardy i sztuki powojennej. Pracownicy Instytutu realizowali kilkadziesiąt grantów badawczych (krajowych i zagranicznych) jako kierownicy lub jako bezpośredni wykonawcy. Oprócz tego biorą bardzo aktywny udział w konferencjach naukowych, organizowanych zarówno w polskich, jak i zagranicznych ośrodkach naukowych. Pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu pełnią funkcję redaktora w ważnych czasopismach naukowych (np. „Theatre Art Journal [Uniwersytet w Tel Awiwie]; „Barok”; „Kronika Zamkowa”). Instytut wydaje dwa dobrze oceniane periodyki: „Art Inquiry” (w jęz. ang.) oraz „Techné. Seria Nova”, ukazujące się regularnie i będące doskonałą wizytówką Instytutu.

Kompetencje dydaktyczne kadry Instytutu należy ocenić wysoko. Prawie we wszystkich przypadkach zakres i problematyka prowadzonych badań oraz tematyka publikacji są zgodne z treściami prowadzonych zajęć dydaktycznych. Pracownicy zdobywają dodatkowe doświadczenie przez kontakty z uczelniami polskimi oraz zagranicznymi w ramach programu „Erasmus+”. Ponadto część zajęć dydaktycznych jest prowadzona w jęz. angielskim. Ważnym elementem programu dydaktycznego są: bliska współpraca z muzeami łódzkimi, muzeami sztuki i techniki; objazdy terenowe - zabytkoznawcze; praktyki studenckie (inventaryzacja nagrobków cmentarza żydowskiego w Łodzi). O dobrych kompetencjach dydaktycznych świadczy także poziom prac licencjackich i magisterskich – właściwie dobrana do zainteresowań i badań prowadzącego tematyka pracy, rzetelna i szczegółowa ocena prac (choć zdarza się, że ten element powinien zostać poprawiony, zwłaszcza w odniesieniu do prac licencjackich).

## 4.2

Obsada zajęć dydaktycznych jest właściwa – tematyka zajęć, treści nauczania i sposoby przekazywania wiedzy zostały właściwie dostosowane do zainteresowań badawczych oraz

osiągnięć naukowych poszczególnych nauczycieli akademickich. Przedmioty dydaktyczne obejmują wstęp do historii sztuki, dzieje sztuki od czasów starożytnych po współczesność (wszystkie gałęzie sztuk plastycznych i architektury), historię fotografii i problemy „nowych mediów” (bardzo cenne w kontekście historyczno-artystycznych zbiorów muzeów w Łodzi oraz kulturowej historii miasta: film, fotografia), problemy krytyki artystycznej (w tym nauczanie sposobów pisanie tekstów krytycznych), dzieje teorii sztuki, wybrane zagadnienia metodologii historii sztuki, a także antropologii i filozofii sztuki.

Program zajęć jest dosyć typowy, charakterystyczny dla studiów z zakresu historii sztuki w Polsce, został jednak właściwie skorelowany z kompetencjami kadry dydaktycznej i pozwala na uzyskanie przez studentów oczekiwanych efektów kształcenia. Bardzo ważnym i innowacyjnym elementem programu, nieczęsto spotykanym na innych uczelniach, są zajęcia z audiodeskrypcji dzieła sztuki – przygotowanie absolwentów do pracy z osobami niedowidzącymi i niewidomymi, praktyka mająca bardzo duże znaczenie w funkcjonowaniu współczesnych muzeów sztuki, kultury, muzeów historycznych. Inną niekonwencjonalną propozycją są zajęcia z pogranicza historii sztuki i historii teatru oraz zajęcia poświęcone historii mody (wykraczające poza tradycyjnie rozumianą kostiumologię jako dyscyplinę pomocniczą dla historii sztuki).

Zajęcia do wyboru w zakresie specjalizacji z muzealnictwa i ochrony zabytków oraz krytyki artystycznej właściwie dostosowanych do możliwości rynku pracy dla historyka sztuki tak w Łodzi, jak i w całej Polsce są prowadzone przez nauczycieli akademickich o kompetencjach w pełni odzwierciedlających specyfikę tych przedmiotów.

Obsada zajęć jest konsekwentna – kluczowe wykłady z historii epok stylowych (oraz wykłady monograficzne do wyboru w ramach specjalizacji) zostały z reguły powierzone nauczycielom akademickim z tytułem profesora bądź stopniem dra habilitowanego, ćwiczenia i konwersatoria prowadzą pracownicy ze stopniem dra – czasami wykład zostaje powierzony pracownikowi ze stopniem dra, ale jest to zawsze uzasadnione dorobkiem i doświadczeniem naukowym prowadzącego. Obsada seminariów magisterskich i seminariów licencjackich jest odpowiednia, zaś oferta seminariów zróżnicowana – studenci mogą przygotowywać prace poświęcone zarówno badaniu poszczególnych epok historycznych (w sztuce polskiej i obcej), wątków tematycznych, ikonografii, monografii zabytków, jak i zagadnieniom krytyki artystycznej i teorii sztuki (w tym w odniesieniu do tzw. nowych mediów).

Biorąc pod uwagę konstrukcję programu, jego obsadę i kompetencje kadry, należy wyrazić opinię, że studenci historii sztuki osiągają zaplanowane efekty kształcenia, absolwent kierunku zdobywa wiedzę i umiejętności zgodne zarówno z modelem uprawiania historii sztuki, jak i potrzebami rynku pracy.

#### 4.3

Kadra naukowa Instytutu Historii Sztuki UŁ jest dobrze przygotowana do podjęcia wymogów oraz realizacji celów procesu dydaktycznego. Proporcje między pracownikami samodzielnymi a nauczycielami akademickimi ze stopniem dra bądź tytułem zawodowym mgra są właściwe: 6 samodzielnych pracowników do 12 pracowników ze stopniem dra lub tytułem zawodowym mgra. W najbliższym czasie odbędzie się obrona rozprawy doktorskiej kolejnego pracownika Instytutu. Nauczyciele akademicy mogą doskonalić swoje kompetencje w ramach wymiany pomiędzy instytutami historii sztuki w Polsce i programu mobilności dla kadry

naukowej „Erasmus+” – i obie te możliwości są wykorzystywane przez pracowników. Na Uniwersytecie działa agencja pomagająca w wyszukiwaniu stypendiów oraz przygotowywaniu wniosków o granty badawcze. Na spotkaniu z pracownikami słusznie jednak postulowano intensyfikację wsparcia dla młodych pracowników naukowych ze strony uczelni – szczególnie podczas przygotowywania rozprawy doktorskiej (w przypadku takiej dyscypliny, jaką jest historia sztuki, wiąże się to bardzo często z koniecznością licznych wyjazdów w celu bezpośredniego kontaktu z konkretnym dziełem sztuki). Należy także uwzględnić pilną konieczność uzupełniania zbiorów bibliotecznych i stałą, konsekwentną politykę zakupów książek, która jest w tym momencie niemożliwa do realizacji zważywszy na finansowe ograniczenia.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Kadra naukowa jest dobrze przygotowana do potrzeb i celów procesu dydaktycznego; kompetencje poszczególnych nauczycieli akademickich odpowiadają wymogom prowadzonych przez nich zajęć – potwierdzają to publikacje oraz tematy prac dyplomowych. Mocną stroną całego procesu dydaktycznego jest położenie nacisku na zaznajomienie studentów z historią sztuk i architektury w całym rozwoju historycznym, przy zachowaniu dominujących nurtów, pozwalających właściwie wykorzystać potencjał kulturowo-artystyczny Łodzi oraz podtrzymać żywe w Instytucie od lat tradycje badawczo-dydaktyczne, obejmujące studia nad krytyką artystyczną, dorobkiem artystycznym Łodzi XIX i XX wieku oraz sztuką doby nowożytnej. Do mocnych stron nadal należy organizacja objazdów i praktyk naukowych, a także prowadzenie szeregu zajęć w jęz. angielskim. Poza tym studenci mogą skorzystać z rozszerzonej oferty dydaktycznej, obejmującej sztukę pozaeuropejską.

Do słabych stron zaliczyć trzeba nie zawsze właściwą obsadę zajęć. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na konieczność ponownej obsady zajęć z historii sztuki starożytnej i średniowiecznej – prowadzący je nauczyciel posiada dobry dorobek i rozległe kompetencje związane z teorią sztuki, antropologią sztuki i filozofią sztuki, ale jego bardzo cenny potencjał dydaktyczny nie jest właściwie wykorzystany – postuluje się jak najszybsze zatrudnienie specjalistów z zakresu sztuki starożytnej i średniowiecznej, bądź powrót (ale jest to tylko rozwiązanie połowiczne i tymczasowe) do poprzednio stosowanej praktyki powierzania zajęć z historii sztuki starożytnej nauczycielom uniwersyteckim z kierunku „archeologia”.

Recenzje prac licencjackich są czasami zbyt ogólnikowe – należy zwrócić uwagę na ich uszczegółowienie.

### **Dobre praktyki**

Do dobrych praktyk zaliczyć należy:

- ścisłą współpracę ze środowiskiem muzealnym w Łodzi, wykorzystanie świetnych zbiorów sztuki nowoczesnej do potrzeb procesu dydaktycznego – jest to współpraca prowadzona od lat, bardzo wszechstronna, wprowadzająca studentów m.in. w świat dziejów filmu, fotografii, a także historii techniki, wykraczająca poza standardowy model kontaktów pomiędzy instytutami historii sztuki a placówkami muzealnymi;

- przygotowywanie studentów na zajęciach z audiodeskrypcji dzieł sztuki do pracy z osobami niedowidzącymi bądź niewidomymi (a także z innymi dysfunkcjami);
- rozszerzanie oferty dydaktycznej o zajęcia poświęcone sztuce kultur pozaeuropejskich;
- zachowanie w ofercie dydaktycznej praktycznych zajęć z rysunku odręcznego i fotografii – pozwala to na zdobycie umiejętności, które są nadal bardzo potrzebne historykowi sztuki, zwłaszcza w pracach o charakterze inwentaryzatorskim.

## **Zalecenia**

- Wsparcie młodych pracowników naukowych, szczególnie przed doktoratem, w ich pracy naukowej (dotyczy dofinansowania wyjazdów badawczych), a także otwarcie szerszych możliwości dla zatrudniania młodych pracowników naukowych – jest to konieczne dla zachowania kadrowej płynności Instytutu i obsady zajęć przez nauczycieli akademickich z wykształceniem i stopniami naukowymi w zakresie historii sztuki (nauk o sztuce).
- Rozszerzenie możliwości pracy biblioteki poprzez uzupełnienie zbiorów i konsekwentną politykę zakupów nowych publikacji.
- Powierzanie zajęć dydaktycznych adekwatnie do kompetencji badawczych nauczyciela akademickiego – w tym wypadku chodzi o ważne zajęcia z dziejów sztuki starożytnej i średniowiecznej oraz właściwe wykorzystanie potencjału badawczo-dydaktycznego nauczyciela akademickiego, prowadzącego w tej chwili ww. zajęcia.
- Zobowiązanie wszystkich recenzentów do przygotowywania uszczegółowionych recenzji prac licencjackich.

## **Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia**

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5**

Podjęmowana przez Instytut Historii Sztuki współpraca z zewnętrznymi interesariuszami pozostaje w ścisłym związku z założeniami programowymi studiów. Podstawowe znaczenie ma udział studentów w programach realizowanych wspólnie z instytucjami kultury: muzeami i galeriami, które w ocenie absolwentów są potencjalnymi miejscami ich przyszłych karier zawodowych. Studenci mają możliwość bezpośredniej kooperacji z konkretną placówką, zdobywają doświadczenie organizacyjne i edukacyjne, nawiązują relacje ze środowiskiem poza uczelnią, rozwijają swoje kompetencje społeczne. Współpraca jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym przebiega w następujących obszarach:

- Edukacja i działania naukowo-badawcze m.in.:
  - Udział pracowników i studentów w projekcie „Łódzki detal” w 2017 i 2018 r. (prowadzenie wykładów, spacerów i udział w warsztatach edukacyjnych).
  - Realizacja projektów skierowanych do osób z niepełnosprawnością, np. „Usłyszeć obraz. Audiodeskrypcja dzieł sztuki w łódzkich muzeach jako czynnik kreujący i kształtujący relacje pomiędzy działalnością naukową i dydaktyczną Uniwersytetu Łódzkiego a interesariuszami zewnętrznymi”, realizowany przez

studentów i doktorantów historii sztuki, edukatorów Muzeum Miasta, kuratorów Muzeum Sztuki (ms1), Fundację Kultura Bez Barrier, Fundację Audiodeskrypcja, Fundację Szansa dla Niewidomych, Polski Związek Niewidomych – Okręg Łódzki. (Projekt uhonorowany nagrodą LUMEN 2017).

- Udział w programie „Muzeum na wyciągnięcie ręki” zgłoszonym przez Muzeum Miasta, współfinansowanym ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- Udział w programie „GGULIVRR 2018” – międzynarodowych warsztatach dla studentów na Wydziale Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ polegających na tworzeniu informatycznych rozwiązań prezentujących dziedzictwo kulturowe Łodzi.
- opracowanie wraz z firmą 9BITS w Warszawie i Muzeum Fabryki-Manufaktura aplikacji komórkowej do oprowadzania osób niewidomych po przestrzeni muzeum. Grupa studentów historii sztuki oraz filologii angielskiej i hiszpańskiej opracowuje opisy audiodeskrypcyjne, które w kilku językach dostępne będą dla zwiedzających muzeum.
- Udział w projekcie edukacyjnym „Bohaterologia po łódzku” realizowanym przez Muzeum Miasta Łodzi w 2018 roku w ramach programu „Patriotyzm jutra”, finansowanego ze środków Muzeum Historii Polski oraz budżetu miasta Łodzi.
- Wystawiennictwo i ewidencja zbiorów m.in.:
  - Przygotowanie katalogu i organizacja wystawy „Niewypowiadalne” w Galerii MEOK w Łodzi 12–26 VI 2018.
  - Przeprowadzenie spisu z natury, sporządzenie kart ewidencyjnych i dokumentacja fotograficzna 12 kwater z cmentarza żydowskiego w Łodzi (realizowane w ramach praktyk inwentaryzacyjnych) na zlecenie Fundacji Monumentum Judaicum Lodzense w ramach prac nad przygotowaniem wniosku o rozpatrzenie kandydatury nowego cmentarza żydowskiego w Łodzi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.- 2015–2016
  - Przygotowanie kart ewidencyjnych nagrobków z cmentarza żydowskiego i starego w Łodzi dla Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we współpracy z Fundacją Monumentum Judaicum Lodzense (2011–2015), Fundacją Lux Pro Monumentis (2018).
- Dydaktyka m.in.:
  - Od 2010 r. Jednostka, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom studentów, powierza prowadzenie wybranych zajęć na II stopniu studiów osobom bezpośrednio związanym z Muzeum Miasta Łodzi, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków, Fundacją Ochrony Mebli Zabytkowych oraz Dziedzictwa Kultury w Polsce D.O.M. Bezpośredni kontakt z przedstawicielami instytucji mogących w przyszłości zatrudniać absolwentów kierunku pozwala na dostosowania programów studiów i efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz przekazanie studentom informacji o oczekiwanych kompetencjach, umiejętnościach i postawach społecznych.
- Realizacja praktyk zawodowych:



- Praktyki zawodowe ciągle w wymiarze 80h, odbywają się po 4. semestrze studiów licencjackich oraz po 2. semestrze studiów magisterskich w galeriach, muzeach, fundacjach promujących kulturę i sztukę oraz innych instytucjach kultury.
- Działalność wydawnicza
- Realizacja zamawianych tematów prac licencjackich i magisterskich.

Współpraca Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma charakter zarówno sformalizowany (podpisane porozumienia), jak i nieformalny. Jednostka stanowi centrum wiedzy i kompetencji w regionie w obszarze historii sztuki. Podczas spotkania z ZO PKA przedstawiono umowy o współpracy z dziewięcioma podmiotami z otoczenia zewnętrznego zawartymi na poziomie Instytutu Historii Sztuki. Współpraca ta prowadzona jest od 2014 roku i dotyczy uczestnictwa studentów w warsztatach, wystawach, praktykach, stażach, realizacji wskazanych przez współpracujące instytucje tematów prac licencjackich i magisterskich. Osobne umowy podpisane są również na poziomie Wydziału i UŁ. IHS posiada sformalizowaną współpracę z m.in. następującymi podmiotami zewnętrznymi: Muzeum Miasta Łodzi (w zakresie prowadzenia wspólnych badań, działalności wydawniczej, dydaktycznej); Muzeum Sztuki w Łodzi (w zakresie dydaktyki, współpracy naukowej); Muzeum Azji i Pacyfiku w Warszawie; Galerię MEOK; Firmą Altix sp. z o.o. (współpraca w zakresie tworzenia tyflografik); Muzeum Fabryki; Firmą 9BITS sp. z o.o., Fundacją Szansa dla Niewidomych. Na szczególną uwagę zasługuje ścisła i wielowymiarowa współpraca z Muzeum Sztuki w Łodzi. Dotyczy ona m.in. działalności dydaktycznej (prowadzenie części zajęć przez pracowników muzeum), ale także zamawiania przez muzeum tematów prac licencjackich i magisterskich, odpowiadających na zapotrzebowanie na projekty badawcze rozwijające wiedzę i dorobek tych instytucji. Podczas spotkania z ZO PKA przedstawiono listę 42 takich tematów prac, z których około 6 zostało już zrealizowanych przez studentów IHS. Inną formą ciekawej współpracy IHS z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest realizacja projektu mającego na celu stworzenie aplikacji mobilnej oprowadzającej po Muzeum Fabryki oraz ulicy Piotrkowskiej dla osób z dysfunkcją wzroku, w który zaangażowani są studenci IHS. W nowym roku akademickim zajęcia na kierunku historia sztuki prowadzone będą przez miejskiego konserwatora zabytków, co przybliży studentom kompetencje potrzebne w takiej pracy. Duże jest zaangażowanie Jednostki we wspólne przedsięwzięcia skierowane do osób z dysfunkcjami wzroku i słuchu mających na celu udostępnienie im sztuki oraz placówek sztuki. Współpraca prowadzona jest także z podmiotami, z którymi IHS nie ma podpisanych formalnych porozumień.

Widać wpływ współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym na proces dydaktyczny oraz te aspekty jakości kształcenia, które są zorientowane na dostosowywanie kształcenia do potrzeb rynku pracy. Podkreślić jednak należy, że współpraca w zakresie pozyskiwania informacji o potrzebach pracodawców i ich zapotrzebowaniu na konkretne kompetencje absolwentów historii sztuki ma charakter głównie nieformalny i doraźny – w ramach realizowanych aktualnie przedsięwzięć. Na kierunku nie są organizowane cykliczne spotkania z pracodawcami, nie opiniują oni programów studiów. Jednakże na podstawie przekazanych przez pracodawców informacji wprowadzono w ramach zaliczenia zajęć wypełnianie tzw. białych kart, co jest praktyką w pracy w obszarze ochrony zabytków.

Obecnie (od roku 2018) monitorowaniem losów absolwentów kierunku historia sztuki zajmuje się Akademickie Biuro Karier. Do 2017 roku osobny monitoring prowadzony był przez

powołany w 2013 roku przez Dziekana Wydziału Filozoficzno-Historycznego Zespół ds. Monitorowania Losów Absolwentów, w którego skład weszli przedstawiciele wszystkich kierunków Wydziału, w tym także historii sztuki. Zrezygnowano jednak z praktyki podwójnego ankietowania absolwentów na rzecz badania realizowanego na poziomie centralnym przez ABK. Od tego czasu, jak wynika z informacji przekazanych ZO PKA przez członków Zespołu ds. Monitorowania Losów Absolwentów, zespół ten w praktyce nie działa. Nie są prowadzone żadne cykliczne spotkania nt. wyników badania absolwentów realizowanych przez ABK. W trakcie spotkania ZO PKA z władzami kierunku historia sztuki ustalono, że wyniki monitoringu losów absolwentów nie są w żaden sposób wykorzystywane do modyfikowania programu studiów. Kadra korzysta jednak z informacji zbieranych na podstawie nieformalnych kontaktów z absolwentami kierunku. Podczas spotkania z ZO PKA kadra IHS przyznała, że w rozmowach z absolwentami pojawiały się opinie nt. niedostatecznej liczby zajęć praktycznych w ramach kierunku, w efekcie jako działanie naprawcze zaproponowano zwiększenie liczby i spektrum miejsc, w których można realizować praktyki zawodowe.

Program kształcenia zobowiązuje studentów do realizacji kierunkowych praktyk zawodowych ciągłych w wymiarze 80 godzin (10 dni roboczych). Zasady określa Regulamin praktyk zawodowych ciągłych kierunek – historia sztuki. Na studiach II stopnia praktyki prowadzone są w okresie wakacji letnich po 2 semestrze studiów. Od roku akademickiego 2017/2018, ze względu na troskę o zwiększenie udziału praktycznych umiejętności zawodowych, w programie kształcenia studiów I stopnia także uwzględnione zostały praktyki, które odbywają się w okresie wakacji letnich po 4 semestrze studiów. W obu wypadkach studenci samodzielnie dokonują wyboru instytucji, kierując się własnymi zainteresowaniami i planami zawodowymi. Praktyki realizowane są na podstawie porozumienia zawieranego pomiędzy instytucjami zewnętrznymi a Dziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego. Dopuszczalne jest również odbywanie praktyk na podstawie umowy o pracę, prowadzenia własnej działalności gospodarczej, stażu, wolontariatu.

Praktyki realizowane są w placówkach o profilu zgodnym z kierunkiem historia sztuki. Dla praktyk opracowano sylabus, w którym określono efekty kształcenia. Pracodawcy nie uczestniczą jednak w ocenie osiągania efektów kształcenia na praktykach. Potwierdzają jedynie swym podpisem fakt odbycia praktyki w dzienniku praktyk oraz wystawiają pisemną opinię o praktykancie, która nie odnosi się bezpośrednio do efektów kształcenia. Należałoby zaangażować pracodawców w ocenę tego, czy studenci na praktyce osiągnęli zakładane efekty kształcenia. Jako bezpośrednio obecni podczas praktyki zawodowej mają oni ku temu odpowiednie kompetencje. Sugerowaną formą takiej oceny powinna być forma opisowa, lub chociażby ankietowa, dająca pracodawcy możliwość oceny poszczególnych efektów kształcenia. W tym celu należałoby udostępnić pracodawcom odpowiednie narzędzie (napisane zrozumiałym i prostym językiem, umożliwiające ocenę czy student zdobył odpowiednie kompetencje czy nie).

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Współpraca jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest bardzo aktywna i przebiega w wielu obszarach. Ścisłe związki z licznymi muzeami i placówkami kultury mają znaczący wpływ na proces dydaktyczny kierunku historia sztuki w tym także na te aspekty jakości kształcenia

które są zorientowane na dostosowywanie kształcenia i kompetencji studentów do potrzeb rynku pracy. Na osobne wyróżnienie zasługuje zaangażowanie jednostki w realizację projektów związanych z udostępnieniem sztuki osobom z niepełnosprawnościami, w tym projekty dotyczące audiodeskrypcji, w które zaangażowani są studenci kierunku. Doświadczenie zawodowe studenci zbierają w ramach praktyk realizowanych w instytucjach o profilu zgodnym z kierunkiem kształcenia. Studenci na spotkaniu z ZO PKA podkreślili dużą wartość praktyk. Jednakże pracodawcy nie są bezpośrednio zaangażowani w ocenę efektów kształcenia na praktykach co z uwagi na ich rolę w realizacji praktyk, taka możliwość powinna zostać wprowadzona.

#### **Mocne strony:**

- Ścisła współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie transferu wiedzy, dydaktyki, realizacji wspólnych przedsięwzięć edukacyjnych i wydawniczych.
- Każdorazowe angażowanie studentów w przedsięwzięcia realizowane wspólnie z otoczeniem społeczno-gospodarczym.
- Wykorzystywanie informacji nt. potrzeb rynku pracy do modyfikacji kształcenia (np. wypełnianie „białych kart” w ramach zaliczenia).
- Wprowadzenie na profilu ogólnoakademickim obowiązkowych praktyk na I i II stopniu studiów.

#### **Słabe strony:**

- Niewystarczające angażowanie pracodawców w opiniowanie programów studiów.
- Brak zaangażowania pracodawców w ocenę osiągnięcia efektów kształcenia na praktykach zawodowych.

#### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

- Zaangażowanie kadry i studentów w projekty realizowane z otoczeniem społeczno-gospodarczym mające na celu zapewnienie dostępu do kultury osobom z niepełnosprawnościami.
- Zaangażowanie przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzenie zajęć dydaktycznych dla studentów, co pozwala im na kontakt z rynkiem pracy.
- Realizacja prac licencjackich i magisterskich w odpowiedzi na zapotrzebowanie otoczenia społeczno-gospodarczego.

#### **Dobre praktyki**

- Programowe zaangażowanie kadry i studentów w projekty realizowane z otoczeniem społeczno-gospodarczym mające na celu zapewnienie dostępu do kultury osobom z niepełnosprawnościami.

## **Zalecenia**

- Pełniejsze zaangażowanie otoczenia społeczno-gospodarczego w opiniowanie programu studiów m.in. poprzez cykliczne i zaplanowane spotkania lub też wysyłanie im programów studiów z prośbą o opinię
- Zaangażowanie pracodawców w ocenę osiągania efektów kształcenia na praktykach zawodowych. W tym celu należałoby stworzyć dodatkowe narzędzie oceny dla pracodawców, które zrozumiałym językiem tłumaczyłoby planowane efekty kształcenia ujęte w sylabusach oraz umożliwiłoby pracodawcom ocenę stopnia ich osiągnięcia przez praktykanta. Narzędzie to powinno stanowić element obowiązkowej dokumentacji praktyk. Pozwoli ono na ocenę osiągania efektów kształcenia na praktykach, która obecnie nie jest możliwa.

## **Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia**

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6**

Studentom kierunku historia sztuki stworzono warunki udziału w umiejdzynarodowionym procesie kształcenia, szczególnie poprzez kontakty z partnerami zagranicznymi oraz wymianę studentów i pracowników. Umiejdzynarodowieniu sprzyjają także możliwości doskonalenia znajomości języków obcych, także w specjalistycznym zakresie. Warunkiem ukończenia studiów pierwszego stopnia jest znajomość języka obcego na poziomie B2. Egzamin końcowy składa się z części pisemnej i ustnej. Na drugim stopniu studiów studenci uczestniczą w intensywnym translatorium z języka angielskiego w wymiarze 60 godzin. Dodatkowym elementem umiejdzynarodowienia jest sześciodniowy objazd terenowy na III roku studiów I stopnia. Objazdy mają miejsce na terenie Czech, Niemiec, Austrii, Ukrainy i Białorusi. Pewnym mankamentem w doskonaleniu kompetencji studentów w zakresie języków obcych jest brak obligatoryjnych zajęć specjalistycznych prowadzonych w językach obcych. Studenci mogą jednak korzystać z oferty zajęć w językach obcych (corocznie około 15-20 przedmiotów), które prowadzone są wspólnie ze studentami Erasmusa w małych grupach do 10 studentów, w formie konwersatoriów (po angielsku, niemiecku, hiszpańsku lub rosyjsku). Niestety daje się zauważyć brak poziomowania nauki w językach obcych. Zajęcia z języka obcego w ramach lektoratów prowadzone są na jednym poziomie. Fakt ten uniemożliwia wielu studentom pogłębiania wcześniej nabytych kompetencji językowych.

Umiejdzynarodowieniu procesu kształcenia służy uczestnictwo w programach międzynarodowych, a szczególnie w programie Erasmus+. W działaniach tych uczestniczą zarówno studenci, jak i pracownicy. Możliwości wyjazdu na studia za granicą są bardzo szerokie. Studenci mają możliwość korzystania z 45 umów, które są aktualnie w ofercie Wydziału,. Wśród partnerów znajdziemy uczelnie z następujących państw: Portugalia, Hiszpania, Francja, Włochy, Niemcy, Słowacja, Czechy, Turcja, Słowenia, Bułgaria, Rumunia, Szwecja, Finlandia, Litwa. W ramach programu Erasmus Mundus studenci mogą korzystać z ofert wynikających z umów zawartych z placówkami mieszczącymi się poza Europą, ale korzystają z nich sporadycznie

Mobilność studencka jest organizowana i wspierana na poziomie Wydziału i Uczelni. Strona internetowa Wydziału zawiera pełną informację o możliwościach wymian studenckich, w tym przede wszystkim w ramach programów Most i Erasmus. Także Uniwersyteckie Biuro Współpracy z Zagranicą informuje elektronicznie studentów o ofertach wymiany

międzynarodowej. Indywidualnych konsultacji na temat programu Erasmus udzielają specjalnie powołani w tym celu koordynatorzy na szczeblu wydziałowym i uczelnianym. W ramach rozmów kwalifikacyjnych studenci muszą wykazać się znajomością języka obcego (rekrutacja jest prowadzona w języku obcym) oraz średnią ze studiów co najmniej 3.5.

Pomimo licznych udogodnień liczba studentów kierunku historii sztuki biorących udział w wymianie międzynarodowej jest bardzo mała. Dotyczy to zresztą całego Wydziału, z którego rocznie wyjeżdża 7-11 studentów. Statystyki są lepsze w przypadku pracowników naukowo-dydaktycznych. Liczba wyjeżdżających wykładowców z Wydziału w ramach programu Erasmus+ na przestrzeni lat 2015-2018 wahała się pomiędzy 8 a 11. Zdecydowaną większość tych osób stanowili pracownicy Instytutu Historii Sztuki. Ponadto kilku pracowników dydaktycznych Instytutu prowadziło gościnne wykłady w Indiach, Kolumbii oraz na Ukrainie. Liczba przyjeżdżających studentów jest wyższa. W roku akademickim 2018/2019, na semestr zimowy, przyjechało na Wydział 27 studentów zagranicznych. Według raportu samooceny, w ostatnich latach, corocznie w Instytucie Historii Sztuki studiuje 5-8 zagranicznych studentów, pochodzących w sumie z blisko 20 państw.

W latach 2013-2018 w Instytucie Historii Sztuki wykładało łącznie 9 obcokrajowców z Ukrainy, Niemiec, Czech i Izraela. W latach 2017 i 2018 pracownicy Instytutu zorganizowali szkołę letnią dla studentów z Chin.

Współpraca naukowo-badawcza Instytutu z zagranicznymi partnerami jest bardzo bogata. Pracownicy Instytutu realizują międzynarodowe projekty badawcze. Raport samooceny podaje kilka przykładów projektów z placówkami z Meksyku, Belgii i Hiszpanii. W ramach współpracy bilateralnej z instytucjami zagranicznymi w latach 2013-2018 zorganizowano lub wsparto aktywnym udziałem pracowników Instytutu kilkanaście międzynarodowych konferencji naukowych. Przykładem może być Konferencja Grupy Roboczej Polskich i Niemieckich Historyków Sztuki i Konserwatorów - *Miasto postindustrialne i jego dziedzictwo w XXI wieku. Ochrona – konserwacja – relitawizacja / Die Postindustrille Stadt und ihr Erbe im 21. Jahrhundert Schutz – Erhaltung – Revitalisierung*, Łódź, październik 2017 (współorganizowana z Centralnym Muzeum Włókiennictwa). Swe osiągnięcia badawcze pracownicy Instytutu w latach 2013-2017 prezentowali 279 razy na licznych konferencjach naukowych, w tym 134 razy na konferencjach międzynarodowych i zagranicznych.

W proces umiędzynarodowiania studenci wprowadzani są nie tylko na poziomie nauki języka, ale także na poziomie badań naukowych, czego przejawem jest ich aktywny udział w organizacji różnych inicjatyw o charakterze międzynarodowym, takich jak projekt *Innova Concrete (Inovative Materials and Techniques for the Conservation of 20th Century Concrete-based Cultural Heritage)* realizowany w ramach programu Horyzont 2020, przygotowany przez międzynarodowe konsorcjum składające się z reprezentantów<sup>29</sup> instytucji z 11 państw. Na Wydziale aktywnie działa Koło Naukowe Historyków Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego, które pomaga przy organizacji przedsięwzięć naukowych również o charakterze międzynarodowym. Istniejące od 2001 r. Koło zrzesza studentów wszystkich lat i poziomów. Do podejmowanych w jego ramach aktywności należą m. in.: organizowanie konferencji naukowych, publikowanie recenzowanych monografii wieloautorskich, organizowanie wystaw, wszystko także o charakterze międzynarodowym.

Biegłe posługiwanie się językiem obcym w słowie i piśmie wielu studentów IHS dokumentuje również fakt uzyskiwania przez nich międzynarodowych grantów w ramach

istniejącego od 2017 r. projektu Studenckich Grantów Badawczych. Dwaj studenci IHS zyskali fundusze, które umożliwiły im realizację wyjazdów badawczych do Tanzanii i Danii.

Instytut Historii Sztuki wydaje serię wydawniczą „Sztuka Polski Środkowej” i czasopismo „Techne”. Pracownicy Instytutu wspierają też publikację czasopisma „Art. Inquiry”. W czasopismach wydawanych przez IHS mają możliwość publikowania naukowcy z zagranicy. Tu również prezentowane są wyniki międzynarodowych projektów badawczych.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Instytut Historii Sztuki stwarza warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Studenci mają wiedzę o programach wymian akademickich i z nich korzystają, choć w ograniczonym zakresie. Uczelnia organizuje zagraniczne wyjazdy objazdowe. Szeroko zakrojona współpraca z instytucjami europejskimi i poza europejskimi wzbogaca ofertę dydaktyczną i umożliwia ciągły rozwój kierunku. Niestety daje się zauważyć brak poziomowania nauki w językach obcych. Zajęcia z języka obcego w ramach lektoratów prowadzone są na jednym poziomie. Fakt ten uniemożliwia wielu studentom pogłębiania wcześniej nabytych kompetencji językowych. Brak jest obowiązkowych wykładów w językach obcych w programach studiów.

### **Dobre praktyki**

-

### **Zalecenia**

- Należy zaplanować zajęcia z języków obcych o różnych poziomach zaawansowania.
- Wprowadzenie obowiązkowych zajęć w języku obcym

## **Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia**

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7**

#### **7.1**

Infrastruktura Instytutu Historii Sztuki UŁ jest wystarczająca do prowadzenia zajęć na kierunku „historia sztuki”. Instytut dysponuje pięcioma dużymi, odnowionymi, nowoczesnymi, dobrze wyposażonymi salami dydaktycznymi – w największej z nich w zajęciach może uczestniczyć 45 słuchaczy, w innych kolejno 33, 25, 20 i 15 słuchaczy. Wszystkie sale dydaktyczne bez wyjątku wyposażone są w rzutniki multimedialne, zestawy komputerowe z monitorami, ekrany, systemy zaciemniania pomieszczeń. W dwóch salach znajdują się dodatkowo tablice interaktywne, telewizory i głośniki.

## 7.2

W przeszłości Instytut Historii Sztuki UŁ dysponował własnymi bibliotekami zakładowymi, kształtowanymi z funduszy badań statutowych przez kierowników zakładów. W roku 2017 funkcję wszystkich bibliotek instytutowych i zakładowych przejęła Biblioteka Humanistyczna, działająca na potrzeby całego Wydziału Filozoficzno-Historycznego. Biblioteka Humanistyczna zajmuje nowoczesne, bardzo dobrze wyposażone pomieszczenia o powierzchni ponad 500 m kwadratowych, mieszczące się w nowo wybudowanym gmachu. Biblioteka Humanistyczna jest bardzo nowoczesną placówką, wyposażoną w najnowszy sprzęt, jak np. wrzutnia służąca do szybkiego zwrotu książek oraz system RFID. Do dyspozycji użytkowników Biblioteki oddano system PayPrint, który pozwala na drukowanie i skanowanie dokumentów. Biblioteka wyposażona jest w 14 stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu, a na terenie placówki można korzystać z sieci wi-fi.

W Magazynie Biblioteki działa system regałów kompaktowych (przesuwnych).

Jeśli chodzi o zbiory biblioteczne w zakresie historii sztuki, to należy uznać, że są one wystarczające na potrzeby regularnego kształcenia. W zbiorze podręcznym, bezpośrednio dostępnym dla czytelników, znajdują się wszystkie ważniejsze antologie, syntetyczne i podręcznikowe opracowania z dziejów sztuk plastycznych, architektury, sztuk dekoracyjnych, a także estetyki i teorii sztuki. Poza tym, kolekcja książek i czasopism z historii sztuki jest, niestety, dość skromna, nie była systematycznie i konsekwentnie budowana (co ma swoje historyczne uzasadnienie w historii samego Instytutu Historii Sztuki) – choć jest to zbiór, który pozwala jednak studentom i pracownikom na prowadzenie własnych badań i rozwój zainteresowań. Sytuacja w tej kwestii powinna ulec poprawie.

Książki i czasopisma opracowywane są w systemie Symphonia. Obecnie do bazy on line wprowadzono ponad 50 % zbiorów Biblioteki Humanistycznej. Nadal funkcjonują jednak (sprawnie) katalogi kartkowe. Za pośrednictwem strony Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego można korzystać z zasobów elektronicznych subskrybowanych przez Uczelnię - baz elektronicznych oraz pełnotekstowych wersji artykułów z czasopism zagranicznych (dostęp możliwy także spoza Uczelni). Studenci mogą ponadto korzystać z wysoce wyspecjalizowanego księgozbioru współtworzonego przez Wydział Filozoficzno-Historyczny UŁ pozawydziałowego Centrum Badań nad Historią i Kulturą Basenu Morza Śródziemnego i Europy Południowo-Wschodniej im. prof. Waldemara Cerana - Ceraneum - gromadzącego m.in. publikacje z zakresu historii sztuki starożytnej i bizantyńskiej (Centrum mieści się w gmachu głównym Biblioteki UŁ).

## 7.3

W tej chwili infrastruktura dydaktyczna Instytutu jest w pełni wystarczająca dla potrzeb wysokiej jakości kształcenia – nowoczesna, dobrze dostosowana do potrzeb studentów. Ze spotkania z władzami Wydziału Filozoficzno-Historycznego i Uczelni wynika, że na Wydziale przywiązuje się bardzo dużą wagę do stałego unowocześniania zasobów infrastrukturalnych (co nie zawsze jest łatwe, zważywszy na sytuację lokalową Uniwersytetu oraz rozmaite uwarunkowania, które należy brać pod uwagę, jak np. wymogi konserwatora zabytków podczas jakichkolwiek remontów czy udoskonaleń infrastruktury lokalowej, co w takim mieście, jak Łódź, jest kwestią podstawową). W zgodnej opinii pracowników Instytutu, w ostatnich czterech – pięciu latach infrastruktura dydaktyczna Instytutu uległa znaczącej, odczuwalnej poprawie.

### **Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron**

Infrastruktura Instytutu jest w pełni wystarczająca dla potrzeb zajęć dydaktycznych. Wyposażenie sal wykładowych pozwala na wykorzystanie nowoczesnych środków technicznych, niezbędnych dla studiów w zakresie historii sztuki (prezentacja materiału wizualnego, prezentacje multimedialne). Jeśli chodzi o dostęp do sal wykładowych, uwzględniono potrzeby studentów z niepełnosprawnością (windy, podjazdy).

Biblioteka Humanistyczna jest nowoczesną placówką biblioteczną, bardzo dobrze przygotowaną pod kątem potrzeb czytelników, funkcjonującą na zasadzie „wolnego dostępu” do części zbiorów (opracowań najczęściej o charakterze podstawowym, syntetycznym) dla użytkowników. Studenci mają dostęp do internetowych zasobów elektronicznych, które subskrybuje Uczelnia. Sprawnie funkcjonuje wypożyczalnia międzybiblioteczna. Dostęp do sieci wi-fi jest łatwy i dobrze zorganizowany.

### **Dobre praktyki**

-

### **Zalecenia**

Brak stałego, konsekwentnego uzupełniania zasobów bibliotecznych dla potrzeb Instytutu Historii Sztuki jest „piętą achillesową” placówki – zaleca się zmianę polityki zakupów do biblioteki i stałe uzupełnianie zasobów z zakresu historii sztuki, estetyki, teorii sztuki.

### **Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia**

- 8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągania efektów kształcenia
- 8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

### **Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8**

#### **8.1**

Podstawą systemu opieki i wspierania studentów jest bezpośredni kontakt z nauczycielami akademickimi. Studenci, którzy nie ukończyli kierunku historia sztuki w ramach studiów I stopnia, a rozpoczynają naukę na II stopniu, mogą indywidualnie z promotorem uzgodnić jakie zajęcia powinni uzupełnić. Do dobrych efektów w nauce studentów motywują dobre kontakty z nauczycielami akademickimi oraz możliwość dostania stypendium rektora za najlepsze wyniki w nauce. Jest to jedna z form pomocy materialnej o którą mogą występować studenci. Informacje na ten temat dostępne są na stronie Jednostki, jednak studenci zwracali uwagę na brak spójnych informacji dotyczących wymaganych dokumentów do stypendium socjalnego. ZO PKA rekomenduje ujednolicenie informacji na ten temat, co umożliwi studentom sprawniejsze składanie wniosków.



Elementem systemu opieki i wsparcia studentów powinien być sprawnie działający dziekanat, jednak studenci podczas spotkania z ZO PKA podali liczne przykłady działań pracowników dziekanatu, które utrudniały załatwianie nawet prostych spraw studenckich. O tych sytuacjach studenci informowali Władze Jednostki, jednak nie dostrzegli żadnych zmian. Potrzebom studentów nie odpowiadają także godziny otwarcia dziekanatu, które kolidują z zajęciami. ZO PKA rekomenduje szersze otwarcie się pracowników administracyjnych na potrzeby studentów.

Pracownicy sekretariatu Instytutu Historii Sztuki udzielają studentom realnej pomocy, informują o zmianach dotyczących miejsca odbywania zajęć lub samych zajęć oraz ułatwiają kontakt z nauczycielami akademickimi. Godziny pracy sekretariatu są dostosowane do potrzeb studentów.

Uczelnia oferuje studentom możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze. Proces ubiegania się o takie granty jest wzorowany na procedurach NCN. Rozliczeniem grantu jest zgłoszona publikacja lub wystąpienie konferencyjne. Taki system sprzyja nabywaniu przez studentów kompetencji badawczych.

W Jednostce od niedawna działa Wydziałowa Rada Samorządu Studentów.. W skład Rady nie wchodzi żaden przedstawiciel wizytowanego kierunku, jednak jej członkowie mają zamiar zaangażować osoby z innych kierunków w swoją działalność.

Biuro Karier wspiera studentów w zakresie doradztwa zawodowego oraz organizuje różne, zorientowane na aktywizację zawodową projekty: „Staż na start” – możliwość skorzystania z płatnych staży dla studentów finansowanych ze środków unijnych, czy „Kreator kariery”, który zapewniał pomoc w wejściu na rynek pracy, wsparcie coach kariery i doradcy zawodowego (w obu nie brali udziału studenci wizytowanego kierunku). Biuro Karier prowadzi także Akademię kompetencji, czyli tydzień szkoleń. Szkolenia są proponowane przez pracodawców i wybierane na podstawie ankiety przez studentów (z tego również nie korzystali studenci wizytowanego kierunku). Na Wydziale Zarządzania corocznie organizowane są Targi Pracy skierowane do wszystkich studentów – bierze w nich udział 40-50 pracodawców i około 4-6 tysięcy studentów. Organizowane są także mniejsze szkolenia dla studentów, dla grup 5-10 osób, najczęściej z kompetencji miękkich z których może skorzystać każdy zainteresowany. Biuro Karier jest odpowiedzialne także za monitorowanie karier absolwentów, ale przygotowane zestawienie jest łączne dla wszystkich kierunków prowadzonych w ramach Wydziału, więc uniemożliwia wyciągnięcie wniosków dotyczących konkretnego kierunku.

Na Uczelni działa Pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych, który wraz ze współpracownikami oferuje szerokie wsparcie skierowane do studentów z niepełnosprawnościami. Już w momencie rekrutacji na studia kandydaci mogą zapoznać się z informacją o wsparciu dla osób z niepełnosprawnością. W momencie dostarczenia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności organizowane jest spotkanie indywidualne ustalające oczekiwania studenta. Po rozmowie z pracownikiem biura (a w razie potrzeby także z psychologiem) dopasowywany jest proces dydaktyczny – wystawiana jest opinia z prośbą o odpowiednie wsparcie do nauczycieli akademickich, zawierająca opis niezbędnej pomocy indywidualnej (przykładowo – zwiększony druk, potrzeba przerwy w zajęciach). Zajęcia z wychowania fizycznego oraz językowe są również odpowiednio dopasowywane. Osobom z niepełnosprawnościami, które tego potrzebują zapewniany jest transport bądź tłumacz języka

migowego. Aktywizacją i integracją studentów z niepełnosprawnościami zajmuje się Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Studentów i Absolwentów Uczelni.

## 8.2

Studenci nie mają możliwości zgłaszania uwag, które mogłyby służyć rozwojowi i doskonaleniu systemu wspierania oraz motywowania studentów w sposób inny niż nieformalny bądź w bezpośrednich rozmowach z opiekunem roku. ZO PKA, mimo istnienia nieformalnych sposobów, które mogą sprawdzać się przy dobrym kontakcie między studentami a nauczycielami akademickimi, rekomenduje wprowadzenie możliwości formalnego zgłaszania uwag przez studentów dotyczących każdego aspektu ich aktywności na uczelni..

### Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia odpowiada potrzebom studentów i można ją ocenić, uwzględniając specyfikę Jednostki na w pełni. Studenci są zadowoleni ze wsparcia ze strony nauczycieli akademickich oraz pracowników sekretariatu Instytutu. Zdecydowanie słabą stroną jest wsparcie ze strony administracji wydziałowej, a w szczególności dziekanatu. Wartą podkreślenia dobrą praktyką jest możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze. Studenci mają możliwość zaangażować się w działalność kół naukowych oraz skorzystać z oferty Biura Karier. ZO rekomenduje rozważenie wprowadzenia regularnych badań ewaluacyjnych umożliwiających rozwój i doskonalenie systemu wspierania i motywowania studentów, a także kadry wspierającej proces kształcenia .

### Dobre praktyki

- Możliwość ubiegania się o studenckie granty badawcze;

### Zalecenia

- Wprowadzenie możliwości anonimowego zgłaszania uwag mogących służyć rozwojowi i doskonaleniu systemu wspierania oraz motywowania studentów (m. in. pracy dziekanatu a także dotyczących oceny kadry wspierającej proces kształcenia).

## 5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

| Zalecenie                                                                                                                                                                                                                                        | Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności                                                                                                                                                                                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Rolę interesariuszy wewnętrznych w formułowaniu i realizacji strategii jednostki, w tym budowaniu wysokiej kultury jakości kształcenia, należy ocenić jako pełną. W przypadku interesariuszy zewnętrznych to udział ten wymaga uszczegółowienia, | Podjęmowane dotychczas wspólne działania z interesariuszami zewnętrznymi koncentrowały się wokół organizacji konferencji, paneli dyskusyjnych, realizacji warsztatów edukacyjnych, wykładów gościnnych, czy praktyk zawodowych. Przy Wydziale powołano Zespół |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>należy też silnej zaangażować ich przedstawicieli w przedmiotowe procesy.</p> <p>(...)</p> <p>Rekomendowane jest usystematyzowanie działań, które pozwolą na wypracowanie spójnego systemu pozyskiwania informacji od pracodawców na temat sytuacji zawodowej absolwentów, a w szczególności ich mocnych i słabych stron.</p> | <p>ds. Komerccjalizacji oraz Współpracy z Otoczeniem Zewnętrznym i Pracodawcami, jednakże obecnie jednostka nie organizuje cyklicznych spotkań w wspomnianym gronie, a wymiana informacji oraz pozyskiwanie opinii interesariuszy zewnętrznych na temat realizowanego programu kształcenia zapewnia się przez doraźne spotkania z nimi (indywidualne konsultacje nauczycieli akademickich z interesariuszami, podczas których proszeni byli o ocenę realizowanego programu oraz zgłaszanie propozycji modyfikacji programowych).</p> |
| <p>Zespół Oceniający zaleca jednak opracowanie planu działań Komisji ds. Jakości Kształcenia w krótkim i średnim okresie, bardziej precyzyjne zdefiniowanie roli poszczególnych interesariuszy oraz objęcie polityką jakości badań naukowych.</p>                                                                                | <p>Opracowano matrycę wdrażania polityki zarządzania jakością kształcenia określającą zakładany dla poprawy jakości kształcenia cel, działania prowadzące do jego osiągnięcia oraz podmiot odpowiedzialny za ich realizację.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>Jak dotąd nie w pełni wykorzystano współpracę z absolwentami. Dlatego należy opracować wiarygodny system monitorowania losów absolwentów.</p>                                                                                                                                                                                 | <p>Gromadzone za pomocą ankiet opinie absolwentów kierunku uzupełniane są doraźnie pozyskiwanymi informacjami z prowadzonych przez Wydział portali społecznościowych oraz od nauczycieli akademickich utrzymujących kontakt z absolwentami (wielu absolwentów „historii sztuki” jest pracownikami współpracujących z Wydziałem instytucji kulturalnych i społecznych).</p>                                                                                                                                                           |

## **Załączniki:**

### **Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia**

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2183, z późn. zm);
2. Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669)
3. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2016 r. poz. 64);
5. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 września 2016 r. w sprawie ogólnych kryteriów oceny programowej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1529);
6. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1596);
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4 – poziomy 6-8 (Dz. U. z 2016 r. poz. 1594);
8. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 sierpnia 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych (Dz. U. Nr 179, poz. 1065);
9. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520);
10. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 10 lutego 2017 r. w sprawie tytułów zawodowych nadawanych absolwentom studiów, warunków wydawania oraz niezbędnych elementów dyplomów ukończenia studiów i świadectw ukończenia studiów podyplomowych oraz wzoru suplementu do dyplomu (Dz. U. z 2017 poz. 279);
11. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 września 2016 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. z 2016 poz. 1554);
12. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach (Dz. U. z 2014 r. poz. 1302);
13. Statut Polskiej Komisji Akredytacyjnej przyjęty uchwałą Nr 3/2016 Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 29 listopada 2016 r. w sprawie statutu Polskiej Komisji Akredytacyjnej;
14. Uchwała Nr 2/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 12 stycznia 2017 r. w sprawie zasad przeprowadzania wizytacji przy dokonywaniu oceny programowej.